

REVISTA CENTRULUI DE STRATEGII APLICATE

DIPLOMACY & INTELLIGENCE

Nr. 4
Martie 2015

REVISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE, DIPLOMAȚIE ȘI STUDII DE SECURITATE

Bordul editorial

Laura RITEȘ - Director Direcția Procedură Legislativă, Sinteze și Evaluări la Camera Deputaților

Ionuț IFRIM – Conf. Univ. Dr., cercetător științific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române

Adrian CĂMĂRĂȘAN – Lect. Univ. Dr., Șef serviciu Protecția informațiilor clasificate la Autoritatea de Supraveghere Financiară

Corina Georgiana ANTONOVICI – Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Dragoș Tiberiu NIȚĂ – Expert la Institutul Cultural Român

Mihai MĂRGĂRIT – Consilier parlamentar la Camera Deputaților

Sarmiza ANDRONIC - Lector la Institutul Diplomatic Român

Mariana CAPOTĂ – Consilier parlamentar la Camera Deputaților

Ruxandra RÎMNICEANU – Dr. ing. expert INFOSEC

Andy Constantin LEOVEANU - Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Dorin-Marinel EPARU - Lector Universitar, Departamentul Operații Întrunite, Studii Strategice și de Securitate, Facultatea de securitate și apărare, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

Florin Marius POPA – Lector Univ. Dr., Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Redactor Șef

Valeriu ANTONOVICI – Cadru Didactic Asociat la Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Redactor Șef Adjunct

Petrică-Mihail MARCOCI - Lect. Univ. Dr. Academia de Poliție „Al. I. Cuza”

Secretar General Redacție

Ionuț RITEȘ – Șef Birou, Camera Deputaților

Președinte de onoare

Ștefan GLĂVAN - Prof. Univ. Dr. Ambasador

Tehnoredactare

Diana COSTAȘ, Ionut Carol LOGOFĂTU, Anca CROITORU,
Vornicu GEORGIANA, Daniela BULEARCĂ, Iuliana FOLTEA, Cristina SAVASTRE

Opiniile exprimate în textele publicate aparțin autorilor și nu reprezintă punctele de vedere ale CSA. Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru ideile exprimate.

Drepturile de autor rămân în proprietatea autorilor.

ISSN 2344 – 3650

Indexată în:

Cuprins

Eusebiu Bureană - Abordări și Instrumente ale Geoeconomiei	5
<i>Approaches and Instruments of Geoeconomy</i>	
Diana Costăș - Acordul de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova și locul acestuia în dezbaterile parlamentare în perioada 2009-2014	14
<i>The Association Agreement between EU - Moldova and its place in parliamentary debates in the period 2009-2014</i>	
Florin Alexandru Ionescu - Rolul și locul structurilor de informații în Sistemul Siguranței și Securității Naționale	26
<i>The role and place of the information structures in the National Safety and Security System</i>	
Victor Emanuel Ionescu - Principalele tendințe de evoluție a mediului de securitate	33
<i>The main trends in the evolution of the security environment</i>	
Ionuț Carol Logofătu - Ecologismul radical și Eco-terorismul	43
<i>Radical environmentalism and Eco-Terrorism</i>	
Elena Rădulescu - Cine este Snwoden?	49
<i>Who is Snwoden?</i>	

ABORDĂRI ȘI INSTRUMENTE ALE GEOECONOMIEI

Eusebiu BUREANĂ¹

“În lumea aceasta pe cale de a deveni globală, interesele politice ale națiunilor se supun intereselor lor economice. Această glisare semnifică deschiderea unei noi ere, cea a geoeconomiei”. (Pascal Lorot)

Abstract:

Aflat într-o continuă schimbare, natura jocului politic a trecut de la bătăliile militare dintre state la o competiție acerbă în mediul economic, astfel că în anii 1980 a apărut termenul de geoeconomie. Această lucrare își propune să prezinte acest concept din două perspective prezente în literatură, precum și două dintre instrumentele ce îl caracterizează: diplomația economică și turbocapitalismul, instrumente ce în plan național sunt încă în faza de dezvoltare, fiind așadar o tematică în curs de îmbunătățire atât prin prisma normativă, cât și strategică.

Cuvinte cheie: *geoeconomie, diplomație economică, turbocapitalism*

Being in a continuous changing, the politic game nature has shift from military battles between states to a tart competition in the economic field, therefore in '80 appeared “geoeconomy” term. This workpaper propose to define this term from two points of view presented in literature, as well as two instruments which describe it: economic diplomacy and turbocapitalism, which, national, are now developing, being a enhancing theme through normative and strategic billet.

¹ Sunt student în anul 1 la master, Facultatea de Economie și de Administrare a Afacerilor, Timișoara, specializare: Audit financiar contabil. Deși nu face obiectul formal de studiu, politica economică este o arie a economiei ce mă preocupă în afara cursurilor de la școală, astfel că în urma participării la cursul „managementul parlamentar” din 24-29 martie 2014 organizat de Centrul de Strategii Aplicate am fost și mai determinat să studiez relațiile existente dintre economie, diplomație și politică dorind să contribui la noi arii de dezvoltare prin tema aleasă.

Introducere

Tendința continuă de consolidare și afirmare economică a fost însoțită permanent de lupta pentru obținerea și păstrarea avantajelor concurențiale. Terminarea “războiului rece” a stimulat interesul pentru elaborarea de ipoteze privind viitorul omenirii. Una dintre teze subliniază reducerea importanței potențialului militar în rezolvarea problemelor mondiale și creșterea importanței metodelor comerciale (restricții de export, taxe de import), apărând pentru prima dată în anul 1980 termenul de “geo-economie”. Deși este un concept nou, literatura de specialitate abundă în definirea termenului, stabilirea obiectivelor și a metodelor de aplicare a acestui concept. Prin acest studiu, doresc să delimitez principalele curente cu privire la geo-economie, cât și două dintre cele mai cunoscute instrumente cu care operează geo-economia. Metoda de cercetare folosită fiind una teoretică. Printre fondatorii gândirii geo-economice se numără Edward Lutwak (pentru prima dată a utilizat termenul și a pus bazele strategiei geo-economice); Djon Galbraith; Peter Drucker; Lister Tirrou (considera că sec. XX a fost etapa economiilor naționale, iar sec. XXI este etapa economiilor globale) Jack Atalli

și alții. În literatura de specialitate, există două puncte de vedere cu privire la acest întreg sistem: geo-economia. Prima îi aparține fondatorului conceptului, Edward Lutwak, care o definește ca un substitut al binecunoscutei geopolitici. A doua abordare privește definirea geo-economiei ca un proces de analiza a strategiei economice unei țări.

Geo-economia în accepțiunea lui Edward Lutwak

Există o competiție neîncetată între state care nu s-a sfârșit odată cu contradicția strategică a superputerilor. Astăzi, aceasta, într-o manieră mult mai amplă, se transferă din sfera militar-strategică în geografia economiei. Edward Lutwak, împreună cu alți autori afirmă că geopolitica este substituită de geo-economie, iar politica este orientată către o victorie în competiția economică. „Metodele de comerț elimină metodele militare”.²

Geo-economia. Un război prin alte considerente

În această nouă versiune a vechilor rivalități între state, numită geo-economie, Lutwak o privea astfel: Capitalul investit

²Lutwak, Edward 1990. “From Geopolitics to Geo-Economics: Logics of Conflict, Grammar of Commerce”, *The National Interest*, p. 17

în industria construită și ghidată de stat este echivalentul muniției de altădată, dezvoltarea produselor subvenționată de stat este echivalentul a inovării armelor; penetrarea pieței susținută de stat înlocuiește bazele militare și garnizoana apasată pe pământul străin de odinioară se regăsește în influența diplomatică de astăzi.

Arsenalul geo-economiei de asemenea include și alte arme, vechi și noi. Tarifele pot fi pur și simplu taxe impozate cu nici un alt scop decât acela de a crește veniturile; deasemenea, interdicțiile de import pot fi concepute doar pentru a coopera în exclusivitate doar cu valute grele. Însă când scopul acestor bariere de comerț este pentru a proteja produsul intern brut și pentru a-i permite să crească, este din nou geoeconomia – echivalentul unei apărări a frontierei de război și a unei politici globale învechite. O metodă foarte comună este de a normaliza cerințe de sănătate și siguranță, cerințe de etichetare, ambalare sau de reciclare, toate pentru a exclude produsele străine. O altă metodă de a urmări importurile sunt legiunile, dar cea mai cuprinzătoare metodă prezentată în cărți este ascunderea războiului sud coreean în privința importurilor de mașini, război ce a rezistat până în 1997. Deoarece

companiile de automobile sud coreene au fost ele însele exportatori puternici, guvernul sud coreean nu a putut să interzică pur și simplu importul de mașini sau să impună tarife de interzicere. Astfel, acesta s-a bazat pe o strategie plauzibil negată de urmărire după cum urmează: la început, companiilor locale de orice mărime le-a fost interzis în a mai deveni importatori sau distribuitori a fabricilor americane, europene sau japoneze. Când, mai târziu, acestea din urmă au încercat să își construiască propriile showroomuri și piețe de desfacere, localnicilor locali li s-a ordonat categoric să refuze vânzările sau leasing-urile. În sfârșit, când cutezători sud coreeni au cumpărat una dintre puținele mașini importate, autoritățile fiscale i-au convocat imediat în mod excepțional la auditări a veniturilor lor și la taxele trecute. Decretul s-a răspândit repede și foarte puține mașini importate au mai fost vândute înainte de criza financiară din 1997, urmând mai apoi să fie redusă dimensiunea de acționare a acestui decret și să fie promis că se va deschide piața – și aceasta deoarece Statele Unite și Japonia au cerut-o să fie realizată înainte de a accepta să le finanțeze datoriile de salvare a lor ca națiune.

În geo-economie, la fel ca în război, armele de atac sunt mult mai importante. Dintre acestea, cercetarea și dezvoltarea și banii contribuabililor sunt probabil cele mai importante. La fel ca în război, artileria cucerește teritoriul prin foc, pe care infanteria o poate apoi ocupa, țelul în cazul nostru este de a cuceri industriile de viitor prin achiziția de superioritate tehnologică. În 1990, de exemplu, a fost construit Consorțiul american „Advanced Battery” pentru a dezvolta o sursă de putere pentru mașini mai eficiente față de bateria veche plumb-acid. Cu 130 milioane dolari de la Departamentul de Energie al Statelor Unite și alți 130 de milioane dolari strânși de la General Motors, Ford și Chrysler, Consorțiul a început să finanțeze proiecte inovative de baterie. Până în 1992, se părea că va fi găsit un candidat promițător în bateria „vonică”, dezvoltată de Stanford R. Ovshinsky și compania sa „Energy Conversion Devices” cu 18.5 milioane de dolari de la Consorțiu. Până în 1998, speranțele în acea direcție au scăzut, dar colaborarea frățească a tuturor celor trei companii de automobile americane, care se presupunea că vor fi pentru totdeauna în competiție, a fost plină de semnificație: acesta nu a fost în nici un caz o înțelegere de business, ci mai

degrabă o ofensivă geoeconomică americană împotriva industriei de automobile japoneze.

Artileria cercetării și dezvoltării încurajate de stat este crucială, dar infanteria de producție are de asemenea nevoie de asistență. Industriile aeriene, producătorii de avioane de pasageri au primit multe subsidii solvabile în trecut și la fel și alte companii favorite sau industrii întregi. Japonia, de exemplu, nu a avut o industrie proeminentă a computerilor în 1960 când Ministerul de comerț internațional și industrie (MCII) a lansat un program de 5 ani de dezvoltare a computerelor naționale. IBM deja și-a construit o fabrică în Japonia, dar computerele ei nu au fost considerate „naționale” îndeajuns: doar cei care au cumpărat computere japoneze au primit împrumuturi ieftine de la Corporația Computerelor Electronice Japoneze ce aparținea guvernului. Mai mult decât atât, M.C.I.I. s-a oferit să permită competitorilor IBM, General Electric, RCA și Xerox să vândă computere pe piața japoneză doar dacă erau de acord să-și dezvăluie tehnologia și să lucreze în colaborare cu partenerii de producție japonezi, toate aceste acțiuni ale guvernului japonez arătând clar asistența acordată infanteriei

de producție japoneze de către guvernul său. O ultima armă de ofensivă este finanțarea ruinătoare. Dacă artileria cercetării și a dezvoltării nu poate cucerii piețele prin superioritate tehnologică reală; dacă subsidiarele solvabile nu sunt îndeajuns, vânzările exportului pot fi încă câștigate împotriva competitorilor puternici prin oferirea de împrumuturi sub nivelul ratei dobânzii de piață. Statele Unite are propria bancă de Export-Import „Exim Bank” care oferă garanții de împrumut pentru a finanța exporturile și toate țările majoritar industriale au propriile echivalente. Așadar, străinii, în mod obișnuit, plătesc rate ale dobânzii mai mici decât împrumutătorii locali. Aceasta înseamnă să alergi după exporturi cu amuniția dobânzii mici, dar acuzarea de finanțarea ruinătoare este rezervată cazurilor unde ratele dobânzilor sunt dintr-o dată reduse pentru „a supravinde”. Firește, șefii comerțului dintre țări și-au promis unul altuia că nu vor face astfel niciodată, însă, bineînțeles, că își încalcă promisiunea frecvent.

În politica tradițională globală, ținta eră să apere și să extindă controlul fizic al teritoriului și să crească influența diplomatică asupra guvernelor străine. Ținta corespondentă geo-economiei nu

este să atingă cel mai înalt nivel al standardului de viață, ci mai degrabă obținerea protecției rolului dorit în economia globală. Cine va dezvolta următoarea generație de avioane cu jeturi, de computere, produse biotehnologice, servicii financiare și toată cealaltă valoare adăugată din industriile largi și mici? Designerii, inginerii, medicii, managerii vor fi americanii, europenii sau est asiatici? Câștigătorii vor avea majoritatea profiturilor în țara lor, iar infrânții, linii de producție, poziții de angajare de necalificați, toate acestea fiind pârgii folosite în a reîntoarce banii în țara lor natală.

Goeconomia – complement al geopoliticii

Contrar perspectivei lui Edward Lutwak, alți cercetători precum James C. Hsiung³ - 2009, Lorot - 1997, Yves Lacoste – 1997 neagă aceasta afirmație astfel: Lorot consideră goeconomia ca o analiză a strategiei economice a statelor; Y. Lacoste deasemenea o privește ca un complement al geopoliticii, în nici un caz ca un substituent. Și James C. Hsiung se alătură afirmației acestora din urmă prin

³James, C., Hsiung, 2011. The Age of Geoeconomics, China's Global Role, and Prospects of Cross-Strait Integration, *Journal of Chinese Political Science/Association of Chinese Political Science*, 114

următorul exemplu: Elveția sau Turcia, în deciderea unui aspect al afacerilor pe care Germania sau Franța nu îl agreează, nu vor decide în favoarea Germaniei doar pentru că aceasta are un PNB mai mare decât Franța. Dar faptul că atât Germania cât și Franța sunt într-o poziție economică foarte bună ce pot ajuta sau ataca alte state este foarte demn de luat în seamă, astfel că nici Elveția, nici Turcia sau orice altă țară nu își poate permite să ignore acest aspect.

Goeconomia studiază modificările produse în cadrul economiei mondiale ca rezultat al creșterii dependenței economice dintre state, al internaționalizării producției și al integrării piețelor financiare. Majoritatea specialiștilor consideră că goeconomia are la bază două științe: economia politică și geografiapolitică. Economia politică studiază formele și mijloacele de producție materială. Geografia politică studiază rolul spațiului în dezvoltarea economică. Karl Clausewitz a definit-o ca "logica războiului în termenii comerțului".

Deși conceptul de goeconomie a apărut la sfârșitul războiului rece, interrelațiile dintre puterea statului, economie și comerț internațional au fost luate în considerare de-alungul istoriei. Mercantilismul, strâns legat de creșterea

statului ca națiune în Europa în perioada dintre secolul 15 și 18 a susținut intervenția statului în economie pentru consolidarea securității statului. Comerțul protecționist și politicile monetare au fost aplicate să obțină surplus din comerț conducând la creșterea sănătății și puterii unui stat. Economistul german, Friedrich List (1789-1846) a apărut economia naționalistă pentru a susține politicile statului să ajute industrializarea, și, în general, să construiască puterea economică internă pentru a crește securitatea și independența.

Instrumentele goeconomiei

O astfel de goeconomie va solicita, scria Edward Lutwak, să fie elaborate tehnici pentru apărarea economică și de atac, orientate către un scop principal: „asigurarea celei mai favorabile oportunități ca marea parte a populației să aibă o ocupație”. Un instrument folosit de goeconomie la scară largă este diplomația economică. Orice stat ce dorește a-și promova economia o face prin diplomație economică. Diplomația economică reprezintă cadrul eficient pentru dezvoltarea afacerilor, folosindu-se factori economici pentru a lua decizii politice. De asemenea, printr-o diplomație economică eficientă se facilitează relațiile

internaționale dintre state. Creșterea importanței geoeconomiei impune ca statele să-și dezvolte diplomația economică și să cunoască strategiile geoeconomice, strategiile diplomatice ale multinaționalelor, care își dezvoltă semnificativ diplomația de afaceri. Diplomația economică se impune în contextul geoeconomiei deoarece permite reprezentarea intereselor economice și susținerea acestora la nivel național, internațional și global. Modul în care diplomația economică afectează relațiile dintre state la nivel internațional poate fi observat în cadrul direcțiilor spre care se îndreaptă studiul geoeconomiei, astfel, relația dintre diplomația economică și geoeconomie este una de interdeterminare specifică.

Deseori, conflictele conduc la activități sociale, economice și diplomatice nefiind excepție. Aceia de pe liniile din față a diplomației economice nu sunt diplomații care ocupă scaune în guvernele ministerelor de externe, ci sunt cel mai probabil tehnocrații și brokerii cu dorințe jurisdicționale în guvernarea politicii economice internaționale și cu dorințe în cum ar trebui să fie ghidată politica economică externă.

În „Societatea Anarhică”, Hedley Bull sugerează că activitatea economică a devenit din ce în ce mai importantă și că această forță crescândă a sectorului privat și a cooperării internaționale prin organizații precum OECD⁴, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional forțează „schimbări mai benefice în natura muncii profesionale a diplomaților”⁵. În demonstrarea a cum autoritatea privată a devenit tot mai proeminentă, unii au afirmat că accentul pus pe autoritatea privată a făcut posibil acest lucru. Rawi Abdelal, în lucrarea sa pe liberalizare financiară, a abordat acest aspect argumentând că în ultimele decenii nu a observat o creștere a autorității private așa mult cum a observat o delegare a autorității publice către cea privată. Într-un astfel de context, formarea diplomației economice schimbă calitățile pe care trebuie să le dețină diplomații economici ai secolului al XXI-lea, care trebuie să cunoască atât caracteristicile diplomației generale, cât și pe cele ale diplomației economice, ale diplomației de afaceri,

⁴O.E.C.D. –

Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare

⁵Seabrooke, Leonard. 2011. Economists and diplomacy:

Professions and the practice of economic policy,

International Journal 66.3 (Summer), p. 633 apud.

Bull, Hedley. 1977. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*, Columbia University Press, p. 168.

pentru o bună reprezentare a intereselor lor economice.

Un alt instrument al geoeconomiei este binecunoscutul „turbocapitalism”. Turbocapitalismul reprezintă actualul capitalism, în care, grație informatizării și a globalizării economiei mondiale, procesele acestuia decurg și se exprimă mult mai rapid. Față de turbocapitalism nu trebuie să fie aplicate tehnici de descurajare și de contra echilibrare a acumulărilor de capital, elaborate de economia politică keynesiană, întrucât acestea au fost elaborate pentru alte timpuri și în alte condiții. O consecință a turbocapitalismului o reprezintă noua inegalitate. Clasa de mijloc care a servit ca sprijin pentru democrațiile liberale, treptat se ruinează, pentru că riscurile la care este supusă se exprimă mult mai plenar. Mult mai proastă ni se relevă situația din țările emergente, unde turbocapitalismul permite straturilor bogate să-și subordoneze întreaga economie și bogățiile naționale, astfel înrăutățind semnificativ viața pentru restul populației.

Bătălia competiției intensificate a turbo-capitalismului a înlăturat granițele, fapt ce nu trebuie să ducă la incitarea reacțiilor naționaliste. Concurența, în fond, nu este naționalistă, firmele din dorința de

a-și maximiza profitul, adesea aparținând categoriei celor listate, cumpără și vând acțiuni. Nemafiind amenințate de Uniunea Sovietică, Americile, europenii și japonezii au început noi serii de bătălii prin reguli de comerț și leadership industrial în sectoare care au fost inovativ etichetate ca „strategice” de la aerospațiu la seriale TV (Edward Lutwack, 1998). Consider că atât diplomația economică, cât și turbocapitalismul trebuie foarte bine înțelese pentru a putea opera cu ele într-un mod eficient.

Concluzii

Politica mondială a fost și este într-o continuă schimbare. Ea a trebuit să se adapteze noilor reguli de piață, de la o competiție de ordin militar la una de ordin economic. Aceste reguli au făcut apariția geoeconomiei, o politică în curs de dezvoltare ce are repercursiuni atât asupra diplomației, a politicului cât și a științei economice. Astfel că diplomația economică este cea care trebuie să medieze relațiile interstatale având în vedere toate instrumentele financiare cu care operează piața economică. De asemenea, turbocapitalismul joacă un rol important în strategia geoeconomiei, fiind un instrument vital în concurența economică interstatală din zilele noastre. Astfel că

toate aceste schimbări ce au loc atât la nivel global, cât și național impun o foarte bună cunoaștere în prealabil a sistemului și o pregătire adecvată a noilor generații pentru complexul sistem geoeconomic.

Bibliografie

1. Blagoje, S., Babić 2008. GEO-ECONOMICS – REALITY & SCIENCE*. *Scientific review paper*, UDC 339.5-.9, 27 – 54

2. Bull, Hedley 1977. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. Columbia: Columbia University Press.

3. Csurgai, Gyula 2013. Geoeconomics and competitive intelligence and their influences on power rivalries and security. *Bucharest: The International Annual Scientific Session Strategies XXI* 2, 25-30.

4. Hsiung, C., James 2009. The Age of Geoeconomics, China's Global Role, and Prospects of

Cross-Strait Integration. *Journal of Chinese Political Science/Association of Chinese Political Science*, 113-133.

5. Lorot, Pascal. 1999. *Introduction à la géoéconomie*, Institut européen de géoéconomie: Editura Economica

6. Luttwak, Edward 1990. From Geopolitics to Geo-Economics: Logics of Conflict, Grammar of Commerce, *The National Interest*, Summer, 17-23

7. Luttwak, Edward. 1998. *Turbocapitalism – Winners and losers in the global economy*. Great Britain: Weidenfeld & Nicolson.

8. Seabrooke, Leonard 2011. Economists and diplomacy: Professions and the practice of economic policy, *Canada: International Journal* 66.3, 629-642.

9. Mamadouh, Virginie 1998. Geopolitics in the nineties: one flag, many meanings, *GeoJournal*, Volume 56, Issue 4, 237-253 meanings, *GeoJournal*, Volume 56, Issue 4, 237-253

ACORDUL DE ASOCIERE UNIUNEA EUROPEANĂ – REPUBLICA MOLDOVA ȘI LOCUL ACESTUIA ÎN DEZBATERILE PARLAMENTARE ÎN PERIOADA 2009-2014

Diana COSTAȘ⁶

Abstract:

„Pentru Moldova, Europa este cea mai clară și grăitoare imagine a vieții pe care ne-o dorim și pe care o vom avea - o viață mai bună, o viață demnă și o viață trăită în pace!”⁷

Iurie Leancă, premierul Republicii Moldova

Articolul analizează evoluția Acordului de Asociere UE – Republica Moldova din perspectiva dezbaterilor parlamentare și a discursurilor susținute de oamenii politici de la Chișinău. Articolul se concentrează pe analiza acțiunilor și a discursurilor partidelor din Moldova, în special cele pro-europene și cele pro-uniune vamală. Articolul demonstrează modul accelerat în care s-a efectuat acest proces de semnare a Acordului, dar și importanța semnării lui pentru Republica Moldova.

Cuvinte cheie: *Republica Moldova, Acordul de Asociere UE-RM, Uniunea Europeană*

The article analyses the evolution of the Association Agreement between EU and Republic of Moldova from the perspective of the parliament debate and the point of view delivered by politicians from Chisinau. The article focuses on analyzing actions and speeches of party leaders from Moldova, especially those regarding pro-European and pro customs union. The article shows the accelerated manner in which the Agreement was signed and his importance for Republic of Moldova.

⁶ Diana Costaș este licențiată în Relații Internaționale și Studii Europene, iar în prezent este anul I în cadrul programului masteral de Relații Internaționale și Integrare Europeană, Departamentul de Relații Internaționale și Integrare Europeană al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative București.

⁷ Discursul prim-ministrului Iurie Leancă înainte de semnarea Acordului de Asociere dintre RM și UE, la Bruxelles, accesat 16 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.timpul.md/articol/discursul-prim-ministrului-iurie-leanca-inainte-de-semnarea-acordului-de-asociere-dintre-rm-i-ue-la-bruxelles-60728.html>

Introducere

Anul 2009 a fost unul crucial pentru Republica Moldova. Ziua de 7 aprilie 2009 a rămas adânc înrădăcinată în istoria deloc plictisitoare a tinerei republici. Scrutinul pentru alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 care i-a declarat, din nou, câștigători pe comuniști (pentru a treia oară consecutiv) cu 49.48%⁸ din voturi, a provocat ceea ce Moldova nu era încă prea bine familiarizată – o revoluție la care au participat aproximativ 30.000⁹ de persoane.¹⁰ În consecință, în acest stat Est-european au avut loc schimbări importante cauzate de alegerile parlamentare, în urma cărora a avut loc o schimbare de regim, de la o conducere comunistă trecându-se la o guvernare democrat-liberală. În cei opt ani de guvernare comunistă (guvernarea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova), atât sistemul instituțional al statului cât și cetățenii acestuia au avut de

suferit, regimul provocând consecințe serioase pentru țară. Au fost afectate relațiile moldo-române, dar și cele cu Uniunea Europeană în favoarea celor moldo-ruse. Pentru ca aceasta să se întâmple, Federația Rusă a aplicat Moldovei sancțiuni economice dure precum embargoul pentru fructe, legume, vinuri etc., toate acestea pentru a îndepărta Republica Moldova cât mai mult de procesele de democratizare și integrare europeană. Cu toate acestea, anul 2009 a rămas în istoria republicii ca anul în care prioritățile de politică externă au fost clar trasate, și anume direcționarea către vest, integrarea europeană și aderarea la UE.

Motivația care m-a condus la cercetarea acestei teme are la bază câteva aspecte. În primul rând, influența partidului comunist este încă destul de prezentă în Republica Moldova și în opinia cetățenilor acestui stat, ceea ce îmi va permite să văd cum au încercat comuniștii să manipuleze populația prin informarea greșită despre conținutul Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. În al doilea rând, subiectul analizat în lucrarea de față, îmi va permite să vad cum au evoluat discuțiile asupra Acordului în Parlament

⁸ Rezultatele alegerilor din 5 aprilie 2009, accesat 13 iulie 2014, disponibil la adresa

<http://e-democracy.md/elections/parliamentary/2009/>

⁹ Munteanu, Igor, Mungiu-Pippidi, Alina, *Moldova-s „twitter revolution”*, journal of democracy, vol.20, nr.3, july 2009, accesat 5 iulie 2014 disponibil la adresa

<http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2012/01/Moldova-Twitter-Revolution.pdf>

¹⁰ Consider că trebuie menționat că acest fenomen „revoluția” a fost un concept nou pentru Republica Moldova. Numărul participanților este relativ mare, luând în considerație faptul că au fost blocate ieșirile fiecărui oraș, pentru a nu se ajunge la Chișinău, unde aveau loc manifestările. Totodată, au fost închise și vămile din același motiv.

și care erau argumentele partidelor. În al treilea rând, ceea ce aduce nou acest studiu este o analiză amplă a dezbaterilor parlamentare și a discursurilor politicianilor din Moldova cu privire la Acordul de Asociere, noutatea studiului constând în faptul că la moment nu există încă un studiu amplu care să trateze acest subiect.

Este însă interesant a se vedea cum au evoluat discuțiile cu privire la Acordul de Asociere în Republica Moldova, cum s-au desfășurat dezbaterile în ședințele plenare ale Parlamentului Republicii Moldova, care au fost cauzele și premisele care duc la accelerarea semnării Acordului, și bineînțeles, este important a fi observat și studiat rolul jucat de partidele politice din republică în ceea ce privește Acordul de Asociere și care au fost miturile inventate de anumite partide pentru a duce poporul în eroare. Pentru a putea realiza aceste obiective, voi efectua monitorizări de presă, atât scrisă, cât și online, voi analiza ședințele plenare din Parlament în care s-a discutat despre Acordul de Asociere (din 2010 până în prezent) și discursurile oamenilor politici din Moldova, și nu în ultimul rând, voi analiza și surse normative ca: tratate, legi, hotărâri etc.

Cum a evoluat discursul parlamentar despre Acordul de Asociere?

Locul și rolul principalilor actori politici

Pentru a vedea cum au evoluat relațiile Republica Moldova – UE, este nevoie de a prezenta cadrul istoric a acestei evoluții. Dialogul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a început în 1994, prin semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC), intrat în vigoare patru ani mai târziu. În 2003, Republica Moldova a fost inclusă în Politica Europeană de Vecinătate (PEV), datorită acestui fapt, în 2005 începe să fie implementat Planul de Acțiuni Comune UE - Republica Moldova, iar în 2009, când are loc lansarea oficială a Parteneriatului Estic (PE), Republica Moldova a intrat și ea în vizorul acestui proiect ambițios.

Trebuie de menționat faptul că în 2008, autoritățile de la Chișinău au acceptat invitația de a participa la Parteneriatul Estic, însă guvernarea comunistă nu a prezentat foarte mult interes pentru acest proiect european, Vladimir Voronin menționând că „...Republica Moldova a fost pusă în același coș cu state precum Georgia, Armenia și Azerbaijan care se află în urma Republicii

Moldova în ceea ce privește integrarea europeană”¹¹.

După schimbarea de regim din 2009 Republica Moldova a manifestat un interes major privind participarea la proiectele și platformele multilaterale din cadrul Parteneriatului Estic, rezultatele începând să apară chiar din 2010, când a fost lansat dialogul privind liberalizarea regimului de vize pentru Republica Moldova. Înaintea de sosirea delegațiilor Comisiei Europene, ministrul afacerilor externe și integrării europene de atunci, Iurie Leancă, declara că „...delegația care vine are mandat atât din partea Comisiei Europene, cât și a tuturor țărilor membre, ceea ce vorbește despre seriozitatea cu care UE tratează subiectul”¹². Astfel, în octombrie 2009, are loc prima rundă neoficială de consultări privind Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, „... în timpul consultărilor discutându-se despre structura documentului, procedura negocierii, componența echipelor de

negociatori [...] convenindu-se ca pe 12 ianuarie 2010 să fie organizată prima rundă oficială”¹³. Igor Corman, pe atunci președintele Comisiei pentru politică externă, declara că „partea moldoveană își dorește ca noul document să fie numit Acord de Asociere, Chișinăul va insista și asupra unor perspective clare de aderare la UE pentru Republica Moldova care să figureze în preambulul documentului”¹⁴.

Astfel, la 12 ianuarie 2010, la Chișinău, este lansat procesul de negociere a Acordului de Negociere. În urma ședinței, s-au format patru grupuri tematice de lucru (1. Dialog Politic și Reformele, Cooperarea în domeniul Politicii Externe și de Securitate, 2. Cooperarea Economică, Sectorială și Financiară, 3. Justiția, Libertatea și Securitatea, 4. Contactele Interumane). În februarie 2012, au fost lansate negocierile privind implementarea Acordului de Liber Schimb, Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA sau ZLSAC), parte a Acordului de Asociere. După 15 runde de negocieri a Acordului de Asociere, și șapte runde de negocieri separate privind DCFTA, toate

¹¹ Ivan, Paul, Ghinea, Cristian, *Parteneriatul Estic – instrucțiuni de utilizare - Republica Moldova ca o oportunitate*, Centrul Român de Politici Europene, Policy Memo, nr.13, septembrie 2010, p.14, accesat 6 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2012/09/CRPE-Policy-Memo-nr.13-Parteneriatul-Estic-Instruc%C8%9Biuni-de-utilizare.pdf>

¹² Grămadă, Angela, *Uniunea Europeană – tot mai activă în Republica Moldova*, 2010, accesat 15.07.2014, disponibil la adresa <http://www.cseea.ro/publicatii/view/brief-analysis/uniunea-europeana-tot-mai-activa-in-republica-moldova>

¹³ Boțan, Igor (coord.), *Consultările privind Acordul de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, în Guvernare și Democrație*, nr.1 (5), an.III, Arc, 2010, p.43

¹⁴ Chișinăul își dorește ca viitorul Acord politic cu UE să prevadă perspective clare de aderare, accesat 9 iulie 2014, disponibil la adresa <http://unimedia.info/stiri/-14333.html>

acestea derulându-se în termen de trei ani, s-a ajuns la parafarea Acordului în noiembrie 2013 în cadrul Summit-ului de la Vilnius, ca aproximativ șapte luni mai târziu, în iunie 2014, să fie semnat oficial și ratificat de către Parlamentul European și parlamentele celor 28 de țări membre UE. România a fost prima țară care a ratificat Acordul de Asociere UE – Republica Moldova, fiind urmată de Estonia, Lituania și Letonia. Acordul urmează să intre în vigoare (să se implementeze) în octombrie 2014.

Părerile actorilor politici de la Chișinău cu privire la acest Acord au fost, bineînțeles, împărțite. Susținători înfocați ai Acordului au fost partidele pro-europene,¹⁵ Partidul Comuniștilor a oscilat dintr-o parte în alta (în anumite momente susținând integrarea europeană, iar în altele integrarea în Uniunea Vamală), iar Partidul Socialiștilor au fost și sunt fermi convinși că viitorul Republicii Moldova este alături de Est, în Uniunea Vamală. Un lucru interesant legat de partidul socialiștilor, este că în ziua în care s-a

semnat Acordul de Asociere RM – UE, au organizat un protest la Bruxelles, unde au ajuns doar datorită liberalizării regimului de vize (care a avut loc în aprilie 2014), adică doar cu pașapoartele biometrice, Igor Dodon, liderul socialiștilor, declarând că „... noi nu suntem împotriva Europei, noi am menționat de mai multe ori că regimul liberalizat de vize, partea pozitivă este faptul că scăpăm de șantajul României pentru cetățenia română...”, iar în ceea ce privește Acordul de Asociere, Dodon a declarat că semnarea lui și „... ratificarea în continuare va avea efecte negative sub aspect social-economic și riscuri teritoriale [...] o greșală ce va intra în istoria țării de rând cu începerea conflictului de pe Nistru”¹⁶. Unul dintre susținătorii aprigi ai Acordului de Asociere este și președintele țării, Nicolae Timofti, care mereu a susținut că „semnarea și ratificarea Acordului de Asociere și Acordului de Comerț Liber cu Uniunea Europeană [...] pun o temelie pentru viitorul european al țării noastre”¹⁷.

¹⁵ Alianța pentru Integrare Europeană (AIE) s-a format în urma alegerilor din 2009 formată din Partidul Liberal Democrat, Partidul Liberal, Partidul Democrat, Alianța „Moldova Noastră”. În urma alegerilor din 2010, AIE se transformă în AIE 2, formată din PLDM, PDM și PL. În urma unui scandal din 2012, în care a fost implicat și premierul Vlad Filat, AIE 2 se destramă, formându-se Coaliția Pentru Integrare Pro - Europeană, formată din PLDM, PD și Partidul Liberal Reformat (PLR)

¹⁶ Briefing susținut de președintele Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, Igor Dodon, accesat 8 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.privesc.eu/Arhiva/43000/Briefing-sustinut-de-presedintele-Partidului-Socialistilor-din-Republica-Moldova-Igor-Dodon>

¹⁷ Alocuțiune Nicolae Timofti, ținută în plenul Parlamentului, sesiunea plenară din data de 13.02.2013, accesat 8 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Ee din%C5%A3eplenare>

În ceea ce privește dezbaterile în ședințele plenare ale Parlamentului, analizând perioada 2009 - 2014, discuțiile asupra Acordului au început să fie mai accentuate în 2013, până atunci Acordul fiind doar menționat în discursurile/luările de cuvânt ale deputaților. Printre primele condiții esențiale pentru ca negocierile asupra Acordului de Asociere să meargă în direcție bună, se numără armonizarea legislației naționale a Republicii Moldova la standardele europene în foarte multe domenii. Nici PCRM nu s-a opus acestui proces de armonizare a legislației în perioada cât s-a aflat la guvernare, dar a lipsit proiectele de lege votate în Parlament de pârgăile necesare pentru a fi implementate de către instituțiile responsabile.

Astfel, odată cu începerea negocierilor privind Acordul de Asociere, au început și reformele în Moldova. În 2011, Boris Gherasimov, viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor, propune plenului modificarea și completarea Legii drumurilor nr. 509 din iunie 1995, modificare necesară pentru a fi „*posibilă implementarea noii clasificări a drumurilor și a altor noțiuni, care vor contribui la sporirea eficienței activității transportului auto în Republica Moldova prin*

*micșorarea cheltuielilor la transportarea mărfurilor și călătorilor și vor permite implementarea directivelor europene, prevăzute în proiectul Acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană”*¹⁸.

Au mai intrat în vizorul autorităților politica fiscală, Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal, lege foarte importantă „*în special, din perspectiva dialogului privind liberalizarea regimului de vize și negocierii viitorului Acord de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, este cu atât mai importantă cu cât cele două subiecte se află pe agenda politică și socială a țării noastre*”¹⁹, Legea cu privire la asigurarea egalității, Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2020”: șapte soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei, această strategie fiind primul document național de planificare strategică pe termen lung, elaborat de Guvern după modelul strategiei Uniunii Europene „Europa 2020”. Strategia Națională Anticorupție este o altă reformă înfăptuită după standardele europene care a început

¹⁸ Ședința plenară din data de 3 martie 2011, accesat 6 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedint%C5%A3eplenare>

¹⁹ Luare de cuvânt Anatolie Dimitriu, Partidul Liberal Democrat din Republica Moldova, Ședința plenară 29.09.2011, accesat 6 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedint%C5%A3eplenare>

să dea deja rezultate, fostul șef al Misiunii UE la Chișinău, Dirk Schuebel, declarând în ceea ce privește fenomenul corupției că „se fac pași importanți în combaterea acestuia”²⁰.

Cel care a avut cele mai multe luări de cuvânt privind situația negocierilor Acordului în plenul Parlamentului, a fost Valeriu Streleț, membru al Comisiei de politică externă și integrare europeană. Adevăratele dezbateri asupra Acordului de Asociere încep în 2013, mai exact după ultima rundă de negocieri (11-15 martie 2013). Membrii fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor au început să critice aproape la orice ședință plenară faptul că acordul este ținut în secret, textul lui nefiind prezentat deputaților. Grigore Petrenco, deputat al fracțiunii Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, l-a întrebat pe Igor Corman, președintele Parlamentului, în cadrul unei ședințe plenare „de ce deputații Republicii Moldova nu au posibilitate să ia cunoștință de Acordul de asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană” și mai ales, dacă Igor Corman înainte „de a vorbi de importanța acestui acord, a luat cunoștință de acest

document sau nu?”²¹, Igor Corman răspunzându-i la rândul său: „Conform cutumei dreptului internațional, toate negocierile asupra unor acorduri internaționale sunt confidențiale”²². Astfel de situații provocate de către Partidul Comuniștilor au fost destul de dese, după publicarea primei variante a Acordului, au fost nemulțumiți din nou, din simplu motiv că era în engleză, și nu a fost tradus în „limba moldovenească”.

De-a lungul negocierii Acordului de Asociere, Partidul Comuniștilor, dar și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova au creat mai multe mituri în ceea ce privește Acordul de Asociere și Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu scopul de a influența părerea cetățenilor republicii. Unul dintre cele mai folosite mituri, a fost mitul „tensionării relațiilor dintre Rusia și Moldova, ceea ce va duce la pierderea regiunii Transnistrene”²³, un mit complet fals, deoarece Acordul nu urmărește înrăutățirea relațiilor moldo-ruse, și nici

²⁰ Dirk Schuebel aruncă bomba: „funcționarii moldoveni au utilizat ilegal fonduri UE”, accesat 11 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.ziarulnational.md/dirk-schuebel-arunca-bomba-functionari-moldoveni-au-utilizat-ilegal-fonduri-ue/>

²¹ Ședința Plenară a Parlamentului Republicii Moldova din data de 1 noiembrie 2013, accesat 10 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Ee din%C5%A3eplenare>

²² Ibidem

²³ *Myths about the EU-Moldova Association Agreement (AA) and Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA)*, accesat 11 iulie 2014, disponibil la adresa http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/press_corner/all_news/news/2014/20140417_ro.htm

dezintegrarea teritorială a țării. Bineînțeles, că Federația Rusă, după parafarea Acordului de Asociere și Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, a „pedepsit” Moldova prin deportarea mai multor cetățeni moldoveni pe motivul unei Legi intrate în vigoare la 1 ianuarie 2014, conform căreia *„migranții au dreptul să se afle pe teritoriul țării timp de 90 de zile într-o perioadă de 180 de zile”*²⁴, ceea ce a alimentat nemulțumirea comuniștilor. Această lege, însă, a fost oarecum echilibrată de către liberalizarea regimului de vize UE - Republica Moldova, ce permite călătoria cetățenilor moldoveni doar cu pașaportul biometric. Într-adevăr, nu se poate munci în țările europene doar în baza pașaportului, fiind nevoie și de un permis special de ședere și unul de muncă, însă, este un început. Aceleași cerințe le are și Federația Rusă, pentru a putea munci legal pe teritoriul acestui stat, trebuie să deții permisul de muncă, deci nu e o procedură mai simplificată în Rusia.

Un alt mit inventat de partidul comuniștilor este că exportatorii moldoveni nu vor avea piață de desfacere în Uniunea Europeană. Un argument

complet greșit. De când a avut loc primul embargo impus de Federația Rusă în ceea ce privește vinurile, fructele sau legumele produse în Moldova, exportatorii s-au reorientat spre piața europeană, reușind să-și exporte produsele în cât mai multe țări europene. Astăzi, vinul moldovenesc se găsește pe rafturile magazinelor din România, Germania, Lituania, Polonia, Slovacia, etc.

Un alt mit pe care l-au pus în practică Partidul Comuniștilor este cel al pierderii suveranității Republicii Moldova prin semnarea Acordului de Asociere. În acest sens, în urma semnării Acordului, Frațiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, au depus o sesizare la Curtea Constituțională a Republicii Moldova în data de 14 iulie 2014, această sesizare având drept obiect de examinare *„Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, precum și prevederile Legii nr.112 din 02.07.2014 pentru ratificarea respectivului Acord”*²⁵, susținând că *„prin*

²⁴ Circa 240.000 de moldoveni ar putea fi deportați din Rusia, accesat 12 iulie, disponibil la adresa <http://www.cotidianul.ro/circa-240000-de-moldoveni-ar-putea-fi-deportati-din-rusia-235707/>

²⁵ Sesizarea nr.44A din 14.07.2014 privind controlul constituționalității Legii nr.112 din 2 iulie 2014 privind ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, accesat la 16 iulie 2014, disponibilă la adresa

această lege s-a ratificat un acord, executarea prevederilor căruia, în opinia noastră, pun în pericol fundamentele constituționale cu privire la suveranitatea și independența Republicii Moldova, statutul de stat unitar, indivizibil și neutru, precum și alte imperative constituționale”²⁶. Este interesant faptul că această sesizare vine în urma părăsirii ședinței plenare din Parlament în momentul în care urma ratificarea Acordului, ei abținându-se de la vot. Fiind întrebat de ce fracțiunea partidului comunist a părăsit ședința Parlamentului, liderul lor, Vladimir Voronin a declarat că „Noi nu am vrut să devenim martori ai acestui act de trădare a Moldovei, un act de umilire a țării. Această înțelegere a început nu acum, dar odată cu crearea Parteneriatului Estic. Eu am refuzat să fim în Parteneriatul Estic, pentru că am văzut trădare. Acest acord și această deschidere a europenilor, a americanilor are un singur scop – de a ne îndrepta împotriva Rusiei. Uitați-vă ce se face în Ucraina, Georgia. La noi ei au reușit să facă Euromaidanul pe 7 aprilie”²⁷.

Un factor important în grăbirea procesului de semnare a Acordului și o

mai mare apropiere de Uniunea Europeană a fost criza din Ucraina, refuzul lui Viktor Yanucovich în ultimul moment de a parafa Acordul de Asociere UE – Ucraina și bineînțeles, a provocărilor lansate de Rusia (ex: anexarea peninsulei Crimeea). Consider că este important a fi menționat că Armata a 14-a încă staționează pe teritoriul Republicii Moldova, în Transnistria aflându-se cel mai mare depozit de armament din Europa. Rusia încă deține un control destul de mare asupra Moldovei, prin influența și interesul pe care îl are asupra Transnistriei, amenințând tânăra republică deseori cu întreruperea furnizării de gaze pe timp de iarnă. Mai mult, unii oficiali ruși, printre care se numără și Dmitri Rogozin, amenință Republica Moldova că va sista livrările de gaze naturale sau se va fi și mai mult limitat accesul agenților economici moldoveni pe piețele rusești, el venind într-o vizită oficială la Chișinău, a declarat că „energetica este importantă, mai ales pentru a preveni frigul. Sper să nu înghețați la iarnă”²⁸.

Astfel, semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și

<http://constcourt.md/ccdocview.php?tip=sesizari&docid=295&l=ro>

²⁶ Ibidem

²⁷ Voronin a explicat de ce PCRM nu a votat împotriva ratificării Acordului de asociere, accesat 14 iulie 2014, disponibil la adresa <http://m.noi.md/md/news/44019>

²⁸ Rogozin ne amenință la noi acasă: sper că nu veți îngheța la iarnă!”, accesat 20 iulie 2014, disponibil la adresa <http://unimedia.info/stiri/video-rogozin-ne-ameninta-la-noi-acasa-sper-ca-nu-veți-ingheta-la-iarna-65054.html>

Uniunea Europeană nu este doar un subiect sensibil în cadrul dezbaterilor parlamentare. Negocierea, semnarea și parafarea acestui document important pentru parcursul europeană al Republicii Moldova a provocat disfuncții în dialogul cu Federația Rusă, care în strategiile naționale ale Moldovei este menționată a fi partener strategic. Discuțiile despre impactul Acordului de Asociere și a documentului care-l însoțește, DCFTA, provoacă disfuncții în dialogul bilateral cu Moscova, care astfel încearcă să mențină acest stat Est - European în zona sa de influență, inclusiv cu ajutorul unor dezbateri în parlamentul de la Chișinău, oferind susținere sau consiliere anumitor fracțiuni parlamentare.

Concluzii

Republica Moldova a făcut progrese importante după schimbarea regimului din 2009. A luat rapid calea europeană, la cârma statului făcându-și loc forțe pro-democratice, pro-europene. Acest Acord de Asociere și Acordul de Liber Schimb, Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA sau ZLSAC) este o realizare importantă a țării, schimbările în bine neezitând să apară. A fost liberalizat regimul de vize, a fost deschisă piața europeană pentru vinurile moldovene,

urmând ca după intrarea în vigoare a Acordului, să fie o „liberalizare completă, fără restricții, a pieței UE pentru importurile de vin din Republica Moldova”²⁹, Dacian Cioloș, Comisarul european pentru agricultură și dezvoltare rurală declarând că *„Piața Uniunii Europene este o alternativă durabilă și un pol de stabilitate viabil pentru sectorul vinicol moldovean. Deschiderea completă a pieței Uniunii Europene pentru vinurile din Republica Moldova, într-un moment în care agricultorii moldoveni sunt în dificultate, demonstrează că Uniunea Europeană nu este numai un proiect de integrare economică, ci și un spațiu al solidarității.”*³⁰

Dezbaterile din Parlament asupra Acordului au evoluat în dependență de problema discutată și în dependență de perioadă. În 2013 s-au intensificat vizibil dezbaterile, provocatorii fiind Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, care ori părăseau sala de ședințe a Parlamentului, ori criticau conținutul Acordului, ajungând chiar să depună o sesizare pentru examinarea Acordului de Asociere. Acordul de Asociere a fost ratificat de către Parlament la data de 2

²⁹ Acces neîngrădit pe piața UE pentru vinurile moldovene, accesat 16 iulie 2014, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/ciolos/headlines/news/2013/09/20130925_ro.htm

³⁰ Ibidem

iulie 2014, Președintele țării, Nicolae Timofti, promulgând legea la data de 8 iulie. Prima țară care a ratificat Acordul de Asociere UE – Republica Moldova a fost România, fiind urmată de Estonia și Lituania, Acordul urmând să intre în vigoare în octombrie 2014.

Curios este faptul că, după toate încercările și reușitele Republicii Moldova în parcursul său european, după toate discursurile pro-europene și pro-integrare ale politicianilor de la Chișinău, Moldova încă nu a depus cererea de aderare la UE, deci oficial, e doar membru asociat al Uniunii Europene.

Bibliografie

- 1.Boțan, Igor (coord.), *Consultările privind Acordul de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană*, Guvernare și Democrație, nr.1 (5), an.III, Arc, 2010
- 2.Grămadă, Angela, *Uniunea Europeană – tot mai activă în Republica Moldova*, 2010, accesat 15.06.2014, disponibil la adresa <http://www.cseea.ro/publicatii/view/brief-analysis/uniunea-europeana-tot-mai-activa-in-republica-moldova>
- 3.Ivan, Paul, Ghinea, Cristian, *Parteneriatul Estic – instrucțiuni de utilizare -Republica Moldova ca o oportunitate*, Centrul Român de Politici Europene, Policy Memo, nr.13, septembrie 2010, disponibil la adresa <http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2012/09/CRPE-Policy-Memo-nr.13-Parteneriatul-Estic-Instruc%C8%9Biuni-de-utilizare.pdf>
- 4.Munteanu, Igor, Mungiu-Pippidi, Alina, *Moldova-s „twitter revolution”*, journal of

democracy, vol.20, nr.3, july 2009, disponibil la adresa <http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2012/01/Moldova-Twitter-Revolution.pdf>

Articole de presă

- 1.Acces neîngrădit pe piața UE pentru vinurile moldovene, accesat pe 16 iulie 2014, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/ciolos/headlines/news/2013/09/20130925_ro.htm
- 2.Alocuțiune Nicolae Timofti, ținută în plenul Parlamentului, ședința plenară din data de 13.02.2013, accesat pe 6 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedin%C5%A3eplenare>
- 3.Briefing susținut de președintele Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, Igor Dodon, accesat pe 8 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.privesc.eu/Arhiva/43000/Briefing-sustinut-de-presedintele-Partidului-Socialistilor-din-Republica-Moldova-Igor-Dodon>
- 4.Chișinăul își dorește ca viitorul Acord politic cu UE să prevadă perspective clare de aderare, accesat pe 9 iulie 2014, disponibil la adresa <http://unimedia.info/stiri/-14333.html>
- 5.Circa 240.000 de moldoveni ar putea fi deportați din Rusia, accesat pe 12 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.cotidianul.ro/circa-240000-de-moldoveni-ar-puta-fi-deportati-din-rusia-235707/>
- 6.Discursul prim-ministrului Iurie Leancă înainte de semnarea Acordului de Asociere dintre RM și UE, la Bruxelles, accesat 16 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.timpul.md/articol/discursul-prim-ministrului-iurie-leanca-inainte-de-semnarea->

acordului-de-asociere-dintre-rm-i-ue-la-bruxelles-60728.html

7. Dirk Schuebel aruncă bomba: „funcționarii moldoveni au utilizat ilegal fonduri UE”, accesat 11 iulie 2014, disponibil la adresa <http://www.ziarulnational.md/dirk-schuebel-arunca-bomba-functionari-moldoveni-au-utilizat-ilegal-fonduri-ue/>

8. Myths about the EU-Moldova Association Agreement (AA) and Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA), accesat pe 11 iulie 2014, disponibil la adresa http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/press-corner/all-news/news/2014/20140417_ro.htm

9. Luare de cuvânt Anatolie Dimitriu, Partidul Liberal Democrat din Republica Moldova, Ședința plenară 29.09.2011, accesat pe 6 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedin%C5%A3eplenare>

10. Rezultatele alegerilor din 5 aprilie 2009, accesat pe 13 iulie 2014, disponibil la adresa <http://edemocracy.md/elections/parliamentary/2009/>

11. Rogozin ne amenință la noi acasă: „sper că nu veți îngheța la iarnă!”, accesat pe 20 iulie 2014, disponibil la adresa <http://unimedia.info/stiri/video-rogozin-ne-ameninta-la-noi-acasa-sper-ca-nu-veți-ingheta-la-iarna-65054.html>

12. Sesizarea nr.44A din 14.07.2014 privind controlul constituționalității Legii nr.112 din 2 iulie 2014 privind ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, accesat pe 16 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://constcourt.md/ccdocview.php?tip=sesizari&docid=295&l=ro>

13. Ședința plenară din data de 3 martie 2011, accesat pe 9 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedin%C5%A3eplenare>

14. Ședința Plenară a Parlamentului Republicii Moldova din data de 1 noiembrie 2013, accesat pe 10 iulie 2014, disponibilă la adresa <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedin%C5%A3eplenare>

15. Voronin a explicat de ce PCRM nu a votat împotriva ratificării Acordului de asociere, accesat pe 14 iulie 2014, disponibil la adresa <http://m.noi.md/md/news/44019>

009/

ROLUL ȘI LOCUL STRUCTURILOR DE INFORMAȚII ÎN SISTEMUL SIGURANȚEI ȘI SECURITĂȚII NAȚIONALE

Florin Alexandru IONESCU³¹

Abstract:

În era globalizării și a exploziei informaționale, simpla deținere a informației nu mai este putere. Cunoașterea este putere, iar cunoașterea este facilitată de analiza de informații. Analiza de informații nu este o etapă a ciclului de informații/intelligence, ci însoțește fiecare dintre fazele acesteia, validând obiectivele/prioritățile, influențând culegerea de informații. Analiza este deopotrivă artă și știință, motiv pentru care ambele fațete ar trebui dezvoltate, tot așa cum lucrul în echipă și studiul individual trebuie stimulate simultan. Informația nu poate fi colectată și analizată în mod singular, separat, ea trebuie pusă în relație cu alte date și fapte logice, apoi introdusă în sistemul informațional, pe fluxul căruia i se pot aprecia valoarea și oportunitatea, care sunt direct proporționale cu viteza de circulație în sistemul informațional, pe toate componentele, până la cel de decizie.

Cuvinte cheie: globalizare, cunoaștere, informație, analiza de informații, oportunitatea informației

In the era of Globalization and the explosion of Information, a simple detaining or knowing the Information is no longer considered Power. Knowledge is power, and the knowledge is facilitated by the Information Analysis. The Information Analysis is not a phase of the cycle of information/intelligence, but it is accompanying every phase from all the phases, validating the objectives or priorities, influencing the collection of information. The analysis is also art and science, which is why both faces should be developed, just as the teamwork and individual study should be stimulated simultaneously. The information cannot be collected and analyzed in a singular way, separate, it must be put in relation with other data and logic facts, then introduced within the Informational system, on the flux/stream where it could be appreciated the value and opportunity, which are direct proportional with the speed of circulation in the informational system, on every components, until the decisional one.

31 Ionescu Florin Alexandru s-a specializat în Drept - Specializare: Investigarea Actelor de Terorism și Securitate Publică, în prezent fiind Șef Cabinet Detektiv Particular având ca principală activitate: manager de securitate, activități de investigații, cunoscător foarte bun al limbii engleze; e-mail: florin.alexandru87@yahoo.com

Introducere

Serviciile și structurile care formează comunitatea informativă a unui stat reprezintă o parte constitutivă a puterii democratice, iar rolul unei comunități informative performante este acela de protecție a națiunii, a colectivității și a indivizilor ce o compun împotriva amenințărilor interne și externe.

Această presupune obținerea unui flux informațional necesar fundamentării unei anumite viziuni și cunoașterea exactă a locului pe care se dorește să le aibă o țară în lume. Sistemul securității naționale a devenit în ultima perioada o preocupare a clasei politice, a instituțiilor care își desfășoară activitatea în domeniu și nu în ultimul rând a societății civile.

Organizarea și funcționarea structurilor de informații pe plan mondial

Deși există un model recunoscut și general acceptat, fiecare stat suveran dispune astăzi de propria comunitate de informații, construită în funcție de capacitate și de interese. De aceea, în actualul context geopolitic și geostrategic ființează comunități de informații proprii fiecărui stat suveran, care au principii comune de organizare și funcționare, dar și caracteristici specifice, date de obiectivele pe care le

urmăresc, de modalitățile de realizare a acestora, precum și de caracterul imprimat procesului informațional. România, ca stat membru NATO și UE, trebuie să abordeze tratarea tuturor riscurilor și amenințărilor la adresa securității dintr-o perspectiva regională sau globală, după caz. În momentul de față abordăm problema securității naționale atât din prisma problematicii securității naționale cât și a securității colective. Unul dintre cele mai importante componente ale managementului securității naționale, îl reprezintă informația de securitate, care trebuie colectată, diseminată și totodată să ajungă în timp oportun, sigur și nedistorsionată la cei cărora le este destinată.

Serviciile de informații românești

Aici ne referim la Comunitatea Națională de Informații (CM), care este definită ca fiind, rețeaua funcțională a autorităților publice din sistemul securității naționale bazate pe unitatea de scop, obiective și strategie, asigurată prin informațiile furnizate de structurile ce o compun. Astfel, structurile cooptate în cadrul noului organism sunt : Serviciul Român de Informații (S.R.I), Serviciul de Informații Externe (S.I.E), Direcția Generală de Informații a Apărării (D.G.I.A.), Direcția Generală de Informații și Protecție Internă (D.G.I.P.I) din

cadrul Ministerului Administrației și Internelor, Departamentul securității naționale. Acesta reprezintă structura specializată din cadrul Administrației Prezidențiale, destinată asigurării îndeplinirii de către Președintele României a prerogativelor conferite de Constituție în domeniul general al securității naționale și al calității de Comandant al Forțelor Armate, având la baza Strategia Națională de Apărare a Țării și Strategia de Securitate Națională a României. Departamentul are în compunere structuri specializate pentru îndeplinirea atribuțiilor corespunzătoare domeniilor sectoriale de competență, încadrate cu personal angajat pe funcții de demnitari, consilieri, experți, consultanți și referenți, precum și cu angajați de specialitate detașați din ministerele și instituțiile cu responsabilități în domeniul securității naționale.

Coordonarea activității comunității de informații

Teoria informației = teoria matematică a proprietăților generale ale surselor de informație, ale canalelor de transmisie și ale instalațiilor de păstrare și de prelucrare a informațiilor. *Din fr. Information, lat. Informatio.* Elementele obligatorii ale unei informații sunt: noutatea, oportunitatea, actualitatea, autenticitatea, exactitatea,

precizia și utilitatea. Informația este mijlocul de baza al tuturor activităților desfășurate, iar cine nu are informații, nu are orizont, nu poate să conducă, să ia o decizie sau să îndeplinească o misiune. Criteriile principale de apreciere a informațiilor sunt: obiectivitatea, veridicitatea, verificabilitatea, operativitatea, legalitatea și eficiență (utilitatea).

Informația nu poate fi colectată și analizată în mod singular, dispart, ea trebuie pusă în relație cu alte date și fapte logice, apoi introdusă în sistemul informațional, pe fluxul căruia i se pot aprecia valoarea și oportunitatea, care sunt direct proporționale cu viteză de circulație în sistemul informațional pe toate componentele până la cel de decizie. Analistul de informații poate contribui în mare măsură că un document să prezinte interes, dacă în procesul întocmirii lui ține cont de scopul și destinația acestuia, sens în care, formularea judicioasă a concluziilor, pe baza datelor certe deținute, capătă o însemnătate deosebită.

Serviciile de informații ale statului au posibilitatea să realizeze, în mod integrat și printr-o coordonare eficientă, politică de siguranță națională a statului, că o componentă distinctă a politicii de securitate națională și să asigure obiectivul politicii de

siguranță națională: identificarea, cunoașterea, prevenirea, contracararea și înlăturarea amenințărilor la adresa securității naționale, sau a faptelor care pot constitui astfel de amenințări, precum și elaborarea, în timp util, de strategii de realizare a acestui obiectiv.

Tratatul de la Prüm (Schengen III)

Prin Programul de la Haga, Consiliul European și-a exprimat convingerea că este necesar un concept pentru schimbul transfrontalier de informații privind urmărirea penală, în vederea consolidării zonei de libertate, securitate și justiție a Uniunii Europene. Prin urmare, a fost adoptat principiul disponibilității, care prevede înființarea unei rețele de informații până la 1 ianuarie 2008. Obiectivul acesteia este de a permite personalului de aplicare a legii din toate statele membre să obțină de la oricare alt stat membru informațiile de care au nevoie pentru a-și rezolva sarcinile.

Convenția de la Prüm a reprezentat un pas important în realizarea acestui deziderat. La 27.05.2005, șapte state membre ale Uniunii Europene, respective Belgia, Germania, Spania, Franța, Luxemburg, Olanda și Austria au semnat Convenția de la Prüm în micul oraș german situat în landul Rhenania Palatinat. Pe lângă cele șapte state

semnate, Finlanda, Italia, Portugalia și Slovenia și-au exprimat intenția de a adera la Convenție. Demersurile referitoare la procedurile de ratificare sunt într-un stadiu avansat și în ceea ce privește statele ce doresc să adere la Convenție. Acest document reprezintă o nouă etapă în cooperarea polițienească europeană, având ca obiect întărirea cooperării între statele semnate în lupta împotriva terorismului, criminalității transfrontaliere și migrației ilegale. Convenția prevede, printre altele, schimbul de informații privind profilele genetice (ADN), datele dactiloscopice, datele de înregistrare a vehiculelor și alte date cu caracter personal. Convenția este o soluție la nivel organizațional și tehnic, nu doar un simplu instrument de cooperare la nivel comunitar. La 05.12.2006, la Bruxelles s-a convenit Acordul de Implementare a Convenției de la Prüm. În conformitate cu art. 44 din Convenție, scopul Acordului de Implementare este identificarea prevederilor necesare aplicării și implementării tehnice și administrative a Convenției. Acest document conține prevederi cu privire la profilele ADN, datele dactiloscopice, datele de înregistrare a vehiculelor și cooperarea polițienească. Datorită caracterului Convenției de la Prüm, de act care dezvoltă la un nivel superior cooperarea între

structurile de aplicare a legii, la nivelul Uniunii Europene există un interes deosebit pentru transpunerea Convenției de la Prüm în acquis-ul comunitar. Prin urmare, în cadrul Consiliului JAI din 12-13 iunie 2007, s-a luat hotărârea preluării acesteia în acquis-ul comunitar, printr-o decizie a Consiliului.

Prevederile Tratatului de la Prüm

Tratatul se concentrează, în principal, asupra îmbunătățirii schimbului de date dintre autoritățile de aplicare a legii din statele semnatare și acoperă trei domenii: terorismul, criminalitatea transfrontalieră și migrația ilegală. Pe lângă îmbunătățirea schimbului de date, tratatul prevede: compararea profilelor ADN, amprentelor și datelor cu privire la înmatricularea autovehiculelor; schimbul de date personale și de altă natură în legătură cu evenimentele majore; măsuri pentru prevenirea atacurilor teroriste (schimbul de date personale, introducerea ofițerilor înarmați la bordul aeronavelor); măsuri pentru combaterea migrației ilegale (măsuri comune de repatriere); operațiuni comune, în cazuri de urgență, acțiuni în teritoriul altei părți contractante fără consimțământul anterior al acesteia; asistență în cazul unor evenimente majore, dezastre și accidente grave.

Comunității de informații-noi provocări, subliniază faptul că acestea, decurg din amenințările comune la adresa democrației și securității internaționale, între care se disting proliferarea armelor de distrugere în masă, crimă organizată și terorismul.

Rolul informației în procesul decizional

Structurilor informative integrate în sistemul comunității de informații, le revine rolul fundamental de a sprijini procesul de luare a deciziilor, de a identifica amenințările și factorii de risc, de a evolua și prognoza evoluția situației operative în domeniul securității naționale și de a formula propuneri de măsuri adecvate de cunoaștere, prevenire și contracarare a acestora.

Concluzii

Noile amenințări neconvenționale cu care se confruntă în prezent serviciile de informații, reclamă o staansă cooperare a acestora, trecând peste animozitățile sau rivalitățile moștenite din perioada războiului rece. Având un caracter eminamente internațional și transfrontalier, noile tipuri de amenințări trebuie să facă obiectul unor strategii comune, convergente deoarece este amenințată securitatea întregului sistem politic internațional.

Procesul de elaborare a deciziei este superior dacă se respectă principiile fundamentale ale activității de informații, aspect ce constituie în același timp și un avantaj în domeniul cognitiv, adică posibilitatea elaborării unor decizii mai bine documentate pentru prevenirea unor riscuri de securitate. Serviciile de informații, definite și ca structuri specializate în asigurarea avertizării timpurii, trebuie să descopere și să evalueze continuu riscurile și amenințările la adresa securității, adaptându-și strategia de lucru la schimbările permanente ale mediului de securitate, fapt ce generează reconfigurarea permanentă a relației decident – analist – mesaj transmis. Reformarea întregului sistem al securității naționale a devenit în ultima perioada o preocupare prioritară a clasei politice, a instituțiilor care își desfășoară activitatea în domeniu și nu în ultimul rând a societății civile. Acest proces deosebit de important nu trebuie să devină un scop în sine, ci trebuie să țină cont de dinamică mediului contemporan de securitate și de noul statut al României de stat membru NATO și de țară componentă a Uniunii Europene. De altfel, pregătirea pentru cele două mari procese strategice ale istoriei recente, ce au marcat în mod irevocabil destinul democratic al României, a

determinat încă din anii trecuți un proces îndelungat de armonizare legislativă, de compatibilizare instituțională și conceptuală pentru asigurarea unei firești interoperabilități în toate domeniile de interes. Admiterea României ca stat membru cu drepturi depline în NATO a impulsionat intensificarea firească a preocupărilor instituționale pentru redefinirea politicilor de securitate națională în deplin acord cu noul statut dobândit.

Bibliografie

1. Sorina Maria Cofan, Lucian Ivan, Valentin Dogaru, Anca Cios, Mihaela Savin, Mihai Dascălu, Mihai Manolescu, Florin Valentin Gighileanu, Cristinel Fierbanteanu, Teodor Răcășan, Andrei Cuceriaev, Manual de analiză a informațiilor, Ed. Ministerului Afacerilor Interne
2. INFOSFERĂ, Revista DGIA
3. Radu Baltasiu, Riscurile societale și spațiul virtual, Note de curs, Curs Master Studii de Securitate

PRINCIPALELE TENDINȚE DE EVOLUȚIE A MEDIULUI DE SECURITATE

Victor-Emanuel IONESCU

Abstract

Mediul de securitate poate fi influențat de fenomenele globalizării, diversificării actorilor globali de securitate, exploziei tehnologiei erei informaționale, creșterii importanței actorilor de securitate non-statali, amplificării presiunilor problemelor de mediu precum și a creșterii populației. În perspectiva următoarelor două-trei decenii efectele evoluțiilor predictibile pot duce la conturarea unor noi sisteme internaționale.

Cuvinte cheie: mediu de securitate, geopolitică, jucători geostrategici, organisme de securitate

The security environment can be influenced by the globalization phenomena, diversification of global security actors, explosion of informational technology, growth of non-statal actors of security, added pressure of the environmental problems, as well as population growth. In the following two-three decades the predictable effects of development can lead to the shaping of new international systems.

Introducere

Pentru o analiză corectă și completă a evoluției probabile a mediului de securitate și a modului cum acesta afectează interesele naționale ale României este necesară abordarea sistematică a condițiilor mediului de securitate, la nivel global și regional, concomitent cu surprinderea multidimensională a aspectelor specifice domeniului securității naționale.

Nivelul global al mediului de securitate

Diversitatea opiniilor în această privință demonstrează complexitatea fenomenului și gradul redus de predictibilitate al viitorului omenirii, precum și preocuparea crescândă atât a actorilor importanți de securitate cât și a analiștilor din domeniul geopoliticii și geostrategiei. De asemenea, aceste aspecte relevă mai multe tendințe cu influență în planul securității, care converg către formule ce va fi prezentată în continuare.

Globalizarea constituie cea mai previzibilă evoluție a mediului de securitate internațional. Fenomenul de globalizare aduce cu sine unele aspecte, aparent contradictorii, esențiale pentru securitatea statelor și comunității internaționale, astfel: creșterea gradului de interdependență și interacțiune în plan economic determină o strânsă evoluție, cu același sens, în planul securității, fenomen ce ar trebui să aducă implicit stabilitate în planul relațiilor internaționale; legătura dintre pace, prosperitate și democrație este percepută de majoritatea analiștilor ca fiind pozitivă, cu efecte benefice pentru toate categoriile de țări și, în interiorul acestora, pentru toate categoriile de cetățeni; noile vulnerabilități dobândite de societățile dezvoltate și democratice, bazate pe sisteme electronice sofisticate, folosite aproape în toate domeniile de activitate socială, inclusiv în cel al securității și apărării naționale, expuse unor riscuri noi, de natură modernă; beneficiul economic, ca rezultat al globalizării, este asociat cu pierderea unei cote de suveranitate, proces determinat de interdependența tot mai accentuată, în plan economic și tehnologic, în detrimentul autorității și abilității statelor de a controla propriile mișcări, în plan

intern și extern; devine tot mai clar faptul că, atât pentru statele democratice, cu societăți deschise, cât și pentru cele cu regimuri autoritare, tehnologiile informaționale și de comunicații fac aproape imposibilă - și acest lucru se va amplifica - intervenția sau controlul centralizat al statului asupra indivizilor ori grupurilor de diferite naturi, inclusiv etnice ori religioase; mutațiile ce pot surveni în planul identității naționale ori a unor grupuri de țări, datorate în principal standardizării și omogenizării valorilor și normelor culturale, științifice și de orice altă natură, impuse de nevoia de compatibilitate și interoperabilitate a tuturor sistemelor.

Diversificarea actorilor globali de securitate este previzibilă în prezent, având în vedere acțiunile concrete desfășurate, în plan mondial, de unele țări cu potențial economic și militar apreciabil. În acest context, aduc în atenție opiniile unor specialiști ai Institutului SUA pentru Studii de Politică Externă, din care se pot deduce două componente ale acestei tendințe și anume: completarea listei actorilor globali de securitate care, pe lângă SUA și Rusia, se pare că va cuprinde Europa, Japonia, China, India și Iran; la nivel regional, este previzibilă cristalizarea

a patru triunghiuri strategice: Europa, cu actorii Uniunea Europeană, SUA și Rusia; Orientul Mijlociu, cu actorii Rusia, Iran și SUA; Asia, cu actorii SUA, Japonia și China; Eurasia, cu actorii Rusia, China și India. Continuând raționamentul pe aceste coordonate, putem constata că există posibilitatea ca SUA să joace, în continuare, un rol de maximă importanță la nivel global, fiind prezentă în trei din cele patru triunghiuri strategice, că Rusia ar putea fi implicată, în continuare, atât în soarta Europei cât și în cea a Asiei și Orientului Mijlociu, iar China ar putea juca un rol tot mai important la nivel regional și global. Concomitent, sesizăm ca foarte posibilă afirmarea la nivel global a Indiei și Iranului.

O altă viziune a problematicei actorilor de securitate este propusă de Zbigniew Brezinski, care împarte statele care au un rol cât de cât important în diferite ecuații de securitate în două categorii: jucători geostrategici și pivoți geopolitici. Prima categorie include acele state care au capacitatea și voința națională de a-și exercita puterea sau influența dincolo de propriile granițe, în vederea schimbării situației geopolitice într-o măsură care afectează interesele

Americii, numind cinci țări: Franța, Germania, Rusia, China și India.

Pivoții geopolitici reprezintă, în opinia analistului american, acele state a căror importanță decurge mai degrabă din așezarea lor și nu din putere ori motivație, precum și din consecințele situației lor potențial vulnerabile pentru jucătorii geostrategici. În această categorie sunt incluse Marea Britanie, Japonia, Indonezia, Ucraina, Azerbaidjanul, Coreea de Sud, Turcia și Iranul.

Proliferarea tehnologiilor relevă cea de a treia tendință de evoluție a mediului de securitate global, care se referă la relația tot mai strânsă dintre explozia tehnologiilor erei informaționale și proliferarea acestora pentru crearea unor capacități cu relevanță militară. Evoluția tehnologică previzibilă a fenomenelor militare și nonmilitare în secolul XXI ar putea avea următoarele implicații: creșterea gradului de "permeabilizare" a frontierelor naționale, în special în plan economic și social, a rolului și amplitudinii spionajului tehnologic; provocările noilor tehnologii, posibilitățile pe care acestea le vor pune la îndemâna factorilor de decizie vor duce la schimbarea fizionomiei războiului, a conflictului militar în general, ceea ce va

impune sporirea rolului planificării, a capacității de proiecție a forțelor, mijloacelor și procedurilor pe termen mediu și lung, concomitent cu apariția și dezvoltarea unor noi capacități de supraveghere, selectare și lovire a țintelor, bazate pe tehnologii avansate; apariția și extinderea unor soluții de substituire a mijloacelor și procedurilor de lovire letale cu altele mai puțin letale sau neletale, a căror folosire ar putea duce la realizarea acelorași scopuri dar cu pierderi umane minore sau chiar fără pierderi; creșterea numărului țărilor care pot atinge același nivel tehnologic în planul securității și al acțiunilor militare, inclusiv al celor care vor intra în "clubul nuclear", al celor care vor deține arme chimice și biologice.

Creșterea importanței actorilor de securitate nonstatali va constitui, probabil, tendința cea mai consistentă a secolului XXI, aceasta putând fi intuită chiar din ultimul deceniu al mileniului doi, când aceștia au apărut și au executat acțiuni care au afectat interesele altor actori importanți de securitate, atât în plan internațional cât și intern. În acest sens, putem remarca unele aspecte, astfel: organizații internaționale sau grupuri, constituite pe diverse problematici ori domenii au jucat și, probabil, vor continua

să joace un rol important în evoluția lumii, provocând schimbarea cursului unor procese, cum este cazul în domeniul mediului înconjurător sau al folosirii armelor sofisticate (nucleare, bacteriologice etc), în unele cazuri afectând valorile internaționale sau naționale; altele au acționat pentru rezolvarea, cu armele specifice terorismului, a unor interese particulare, determinând apariția unor fenomene globale ca migrația clandestină a unor mase importante de oameni, traficul de armament, produse strategice ori droguri; actorii nonstatali de securitate vor putea influența în măsură tot mai mare deciziile organismelor internaționale ori ale guvernelor naționale și vor putea determina schimbări esențiale ale naturii și configurației arhitecturii de securitate la nivel global și regional. Amplificarea presiunilor problemelor de mediu asupra proceselor militare și de securitate poate determina apariția unor noi procedee și mijloace de luptă cu efecte foarte puțin sau deloc letale, care să ducă la atingerea scopurilor războiului ori conflictului fără afectarea ființei umane sau a condițiilor de viață, respectiv a mediului ambiant. În legătură cu această tendință, în prezent, se pot intui următoarele aspecte:

considerațiile de mediu au constituit și vor constitui surse de conflict, având în vedere că mediul asigură resursele vitale pentru existența omenirii; acest aspect va influența într-o măsură din ce în ce mai mare modalitățile de rezolvare a problemelor de securitate și va determina apariția altora noi, în condițiile creșterii explozive a populației, poate acutiza problemele privind resursele, accesul la acestea și controlul accesului, este de așteptat o creștere a presiunii problemelor de mediu asupra celor de securitate.

Creșterea populației este o tendință cu implicații incomplet determinate în prezent, deoarece problematica demografică este greu de controlat în multe state care sunt sau vor deveni actori mondiali, în special în țările aflate în proces de dezvoltare economică și socială. Potrivit unor publicații, se așteaptă ca în următorii 20-25 de ani, populația globului să ajungă la aproape 8 miliarde de oameni, din care 1,86 miliarde în țările cele mai puțin dezvoltate și numai 0,37 miliarde în țările dezvoltate, diferența fiind în categoriile intermediare de țări, ceea ce ar putea crea probleme deosebite, inclusiv în domeniul securității. În acest sens, potrivit estimărilor, două ar putea fi țările cu populație peste 1 miliard de locuitori:

China - care ar putea avea 1,4 miliarde - și India - care ar putea depăși China, atingând 1,42 miliarde locuitori.

În consecință, Europa poate reprezenta unul din cele patru triumphiuri strategice care se conturează la nivel global, acesta bazându-se la rândul lui pe *trei piloni* - Uniunea Europeană, SUA și Rusia; în această variantă se pune firesc întrebarea: ce se va întâmpla cu NATO? Poate aceasta căpăta valențe globale, deci nu va mai fi un pilon european sau, din contră, va dispărea?

În unele studii ale specialiștilor americani, se vorbește despre evoluția Inițiativei Europene de Apărare și Securitate în cadrul Uniunii Europene, ceea ce duce inevitabil la ideea coexistenței UE cu o Alianță Nord-Atlantică cu importanță redusă - limitată, într-o variantă, la aplicarea articolului V al Tratatului -, parte din responsabilitățile acesteia, inclusiv operațiile de sprijin al păcii, putând fi preluate de UE, ori la schimbarea dramatică a NATO, mergând până la dispariția organizației, în varianta cea mai pesimistă.

Studiile unor analiști europeni, referitoare la perspectivele Uniunii Europene ca actor internațional de

securitate, relevă o evoluție paralelă a NATO și UE, cu specializarea diferențiată a celor două organisme de securitate, primei revenindu-i responsabilități preponderent militare, de rezolvare a conflictelor armate iar celei de a doua responsabilități preponderent civile, de rezolvare a crizelor prin planuri economice și politice ori prin operații de sprijin al păcii și umanitare. Semnificativ, în acest sens, este studiul Grupului de la Venusberg, intitulat *"Dezvoltând Uniunea Europeană ca un actor internațional de securitate"*³², din care decurg următoarele aspecte esențiale: UE trebuie să adopte un nou concept strategic, care să ducă la refacerea credibilității în plan diplomatic și la integrarea Europei (pe baza a trei criterii).

³² Procedurile de elaborare a deciziilor politice în domeniul CFSP sunt interguvernamentale și, de aceea, diferă de cele care guvernează relațiile economice externe. Șefii de state și de guverne convin, în cadrul reuniunilor Consiliului Europei, asupra strategiilor comune și a obiectivelor care trebuie realizate în domenii în care statele membre au interese importante comune; miniștrii de externe ai statelor membre decid, în cadrul reuniunilor Comitetului Afacerilor Generale și de Relații Externe / CAGRE, asupra aspectelor specifice; Comisia Europeană participă la toate dezbaterile, poate face propuneri și are dreptul (și nu numai) să prezinte inițiativele proprii în domeniu; Parlamentul European este consultat în mod regulat, dar nu are puteri specifice în acest domeniu.

Nivelul regional al mediului de securitate

Tendențele de evoluție a mediului de securitate european sunt prefigurate, în egală măsură, atât de condițiile proprii cât și de tendințele globale și se caracterizează prin: existența concomitentă a statelor puternic structurate și a celor în curs de structurare, de formare sau reformare; coexistența situațiilor de stabilitate cu cele de instabilitate, având determinări de natură diferită, concomitent cu internaționalizarea unora din acestea; existența unui echilibru - este drept, încă fragil - între riscuri, amenințări și pericole - pe de o parte - și starea de securitate - pe de altă parte, cel puțin în plan zonal; extinderea și modernizarea organismelor europene de securitate și asumarea unor noi arii sau domenii de responsabilitate, pentru stabilitatea regională și globală; intensificarea eforturilor unor state, aflate în curs de restructurare, pentru îndeplinirea cerințelor de integrare în structurile europene și euro-atlantice de securitate; amplificarea responsabilităților mecanismelor de securitate existente anterior, care au demonstrat eficiență și capacitate în contracararea proceselor negative; existența intereselor divergente ale unor state sau grupuri de state, precum

și ale unor grupuri din interiorul unor state cu dorințe autonomiste, care determină stări de tensiune de natură etnică sau religioasă ce pot degenera în conflicte ori dispute; persistența unor divergențe de natură frontalieră; evoluții economice și sociale asimetrice, cu implicații majore în plan geopolitic și geostrategic; adâncirea decalajelor economice, sociale și tehnologice dintre diferite țări și zone ale continentului, precum și a zonelor adiacente.

Este foarte important să subliniem aici rolul pe care l-au jucat și, probabil, îl vor juca în continuare Statele Unite ale Americii pentru securitatea Europei, aspect de care trebuie să ținem permanent cont atunci când evaluăm problemele securității pe continentul european, concomitent cu mutațiile ce au avut loc de-a lungul ultimei jumătăți a secolului XX. În acest sens sunt semnificative opiniile lui Zbigniew Brzezinski exprimate în lucrarea "Marea tablă de șah"³³, care arată că un aspect important pentru securitatea

planetei se referă la problemele de migrație a populației din regiunile dens populate dar slab dezvoltate spre regiunile mai slab populate dar dezvoltate, fenomen care, de asemenea, poate determina apariția unor probleme foarte serioase în planul securității.

Efectele evoluțiilor predictibile

În perspectiva următoarelor două-trei decenii, efectele evoluțiilor predictibile în concordanță cu tendințele de mai sus, precum și cu urmările altor procese ce pot avea loc, pot duce la conturarea unor noi sisteme internaționale, față de cele existente la sfârșitul secolului XX, care pot fi descrise astfel : bipolaritatea - presupune existența a două forțe oponente, una fiind SUA și o alta care ar putea apare, cel mai probabil China. Nu este exclus ca viitoarea bipolaritate să nu mai fie numai economică ori ideologică, ci și culturală sau etnică, dacă acceptăm cel puțin parțial teoria lui Samuel Huntington; către același sistem bipolar ar putea conduce, în varianta unei evoluții spre nivel globalist, confruntarea cu terorismul, care s-ar putea transforma într-o confruntare dintre creștinism și islamism; multipolaritatea ar putea fi sistemul internațional cu mai mulți actori de securitate capabili să influențeze lumea la nivel global ori

³³ UE crede mai mult în scopul general al politicilor globale și de vecinătate apropiată decât în folosirea instrumentului militar; terorismul va fi în mod cert o problemă a dialogului politic, a parteneriatului și acordurilor între UE și statele lumii a treia/organizații; deci, terorismul rămâne o temă importantă pe agenda discuțiilor politice pentru că, între altele, are o semnificație deosebită pentru parteneriatul transatlantic și pentru că nu poate rămâne o problemă a relațiilor externe ale UE.

regional; în această variantă, evoluția pozitivă a unor state potențial importante, precum Rusia, China, India ori Iranul, ieșirea la rampa mondială a Japoniei care în prezent are capacitate militară, dar este introvertită geopolitic și geostrategic, concomitent cu afirmarea în maximă plenitudine a unei Europe integrată politic pentru a juca o politică de securitate comună și pe plan internațional; unipolaritatea ar presupune ca SUA să rămână singura superputere, în condițiile inexistenței a cel puțin încă unui stat care să poată ori să vrea să afecteze interesele americane ori libertatea de acțiune a SUA în vreun colț al lumii. haosul ar putea fi un alt "sistem internațional", presupunând mult mai multă anarhie în relațiile internaționale, cu dispariții (căderi) și apariții (ridicări) ale unor actori nonstatali ori transnaționali, cu fragmentări ale unor mari zone - fie de genul fostei URSS, fie prin diversificarea exagerată și artificială a unor regiuni monolit, ca lumea arabă sau zona indo-chineză; afirmarea la scară globală a puterilor de mărime medie, între care Brazilia, Indonezia, Coreea (unificată), Africa de Sud, Turcia ori alte țări; varianta cea mai pesimistă ar presupune trei scenarii, respectiv colapsul unor actori importanți, un război de mare

ampluare, la nivel global, pe un teatru major de război, sau o cădere globală, posibilă în plan economic, financiar sau social, legitimitate politică, capacități militare și posibilități de a-și asuma noile responsabilități.

Zona de proximitate a României

Tendențele de evoluție a mediului de securitate sunt determinate, pe de o parte de evoluția globală și regională a acestuia și, pe de altă parte, de propriile fenomene și procese care au loc în această zonă. Evenimentele din spațiul ex-iugoslav arată cum se pot extinde ori migra astfel de ostilități în zone unde nu păreau posibile iar conexiunile ce se pot face între evoluția evenimentelor și slaba eficacitate a unor măsuri ori caracterul lor temporar încurajează factorii de instabilitate. Depășirea de către conflictul din Kosovo a frontierelor Serbiei și extinderea rapidă în Macedonia demonstrează această ipoteză. Pe fondul acestui focar, pot să apară și să evolueze negativ crize ori conflicte greco-bulgare ori bulgaro-macedonene, ungaro-sârbești, româno-ungare etc. în această zonă, se văd totuși și rezultatele pozitive ale implicării comunității internaționale, pașii spre normalizarea situației fiind semnificativi, fermi și eficienți, însă starea de securitate a

zonei rămâne departe de cea necesară evoluțiilor spre democrația și bunăstarea dorite.

În plus, la nord este prezent conflictul Ucraina-Rusia început anul acesta în februarie (Rusia neagă intervenția militară împotriva Ucrainei, iar Ucraina acuză Rusia de destabilizarea țării), iar la est, mocnește conflictul transnistrean, alimentat de nehotărarea organismelor europene de securitate și a statelor occidentale, a căror implicare este mai mult formală, precum și de interese rusești bine conturate.

Starea de securitate a țării noastre este direct afectată și de situația și evoluțiile din zona Mării Negre, precum și de cele din Bazinul Caucazian, ambele deloc favorabile.

Prezentarea succintă a unor aspecte referitoare la evoluțiile probabile ale mediului de securitate la nivel global și regional, nu poate surprinde întreaga complexitate a proceselor care vor avea loc, acest demers necesitând atât o atenție deosebită și permanentă, cât și analiza pluridisciplinară. Apariția unor noi actori în Asia, cu pretenții de actori globali de securitate, îndeosebi prin deținerea armei nucleare, cum sunt India și Pakistanul, va

influența pozitiv sau negativ mediul de securitate din zona caucaziană? Toate aceste întrebări și sigur multe altele rămân fără răspuns clar la începutul secolului XXI și creează pete albe pe harta cunoașterii riscurilor în zona de proximitate a României.

Concluzii

Având în vedere cele prezentate putem afirma următoarele: crizele externe s-ar putea suprapune cu cele interne, caracterizate de atrocități și acte de terorism deliberate, inimaginabile, asupra populației și infrastructurii civile, pentru a forța intervenția externă, uneori favorizantă; vor coexista, probabil, procese contradictorii de concentrare și de dispersare a componentelor factorilor de putere în plan internațional, ceea ce ar putea duce și la fragmentarea ori dispariția unor state, cu efecte destabilizatoare pentru statele vecine și regiunile în care au loc; spațiul extraterestru va deveni un mediu critic și competitiv din punct de vedere militar, ca a cincea dimensiune a mediului de confruntare; suveranitatea statelor va fi supusă la unele presiuni, dar va rezista bazându-se pe valorile fundamentale naționale, cu implicații corespunzătoare în domeniul securității; frontierele vor

deveni mult mai transparente, unele se vor modifica iar altele ar putea dispărea; progresele rapide în planul informațiilor și al tehnologiilor vor crea noi capacități combative dar și noi vulnerabilități pentru fiecare actor de securitate, atât la nivel global cât și la nivel regional; noile tehnologii vor continua să diferențieze actorii din lumea contemporană, în primul rând în privința potențialelor militare, și să-i afecteze pozitiv ori negativ, în același timp dar nu în aceeași măsură; interesele naționale ale statelor avansate vor putea fi afectate mai ușor ca urmare a vulnerabilităților pe care le implică infrastructura economiei globale, ceea ce ar putea avea efecte neprevăzute și în planul securității; energia va continua să aibă o semnificație strategică majoră pentru toate procesele sociale, dar în plan militar, probabil, importanța va fi vitală.

Prin urmare, influența fenomenului de globalizare și traiectoria dezvoltării societății umane în viitor își vor pune accentuat amprenta asupra stabilității și securității continentului european, factorii de risc, pericolele și amenințările a căror țintă o reprezintă, fiind deosebit de diversificate. Tendințele de insecuritate se vor înscrie în aria confruntărilor dintre marile puteri pretendente la supremație și

la resurse decise, poate în aceeași măsură, să stabilizeze situația internațională pe baza sistemului de valori ale civilizației occidentale, în care Uniunea Europeană este considerată pe locul secund, primul dintre acestea fiind ocupat de SUA, considerat liderul mondial al mediului global de securitate.

În etapa care urmează se va intensifica dialogul dintre actorii internaționali iar procesul de globalizare a informației și economiei va produce un transfer unilateral de tehnologie, de la statele dezvoltate către cele mai puțin dezvoltate, concomitent cu creșterea influenței normelor și valorilor occidentale asupra celorlalte, pe fondul existenței și amplificării schimburilor de valori universale.

Ca generator și exportator de valori, continentul european va atrage asupra sa vectori dintre cei mai diverși capabili să influențeze atât procesul de dezvoltare durabilă, cât mai ales mediul de securitate regional, vectori de acțiune împotriva valorilor umane și democrației, aceștia venind îndeosebi din sfera terorismului, criminalității, economiei subterane, traficului de droguri și de carne vie, precum și din cea a luptei dintre adepții globalizării forțate, intempestive și

cei ai menținerii suveranității naționale, individualității și independenței entităților statale.

Evoluția evenimentelor din ultimii ani, atât în plan regional cât și în plan mondial, coroborate cu instabilitate politică și lipsa de reacție fermă în detensionarea situațiilor destabilizatoare, au stat la baza unor stări conflictuale care au degenerat în conflicte deschise, cu implicații majore asupra unei întregi zone sau regiuni. Presiunile politico-diplomatice, amenințările și acțiunile agresive economico-financiare și tehnologice, agresiunea informațională, acțiunile psihologice, migrația cu efecte destabilizatoare completează panopia complexă, dinamică și extrem de diversificată a riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității și securității statelor.

Bibliografie

1. Bauman Zigmund - „Globalizarea și efectele ei sociale”, Editura Antet, Filipeștii de Târg – Prahova, 2002;
2. Bădălan Eugen, Frunzeti Teodor - „Forțe și tendințe în mediul de securitate european”, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu 2003;
3. Frunzeti Teodor - „Globalizarea securității”, Editura Militară, București, 2006;
4. Frunzeti Teodor, Vladimir Zodian - „Lumea 2007, Enciclopedie politică și militară – studii strategice și de securitate”, Editura Centrului Tehnic – Editorial al Armatei, București, 2007;
5. Bădălan Eugen, Zaharescu Laurian - „Sisteme globale de securitate” - curs, Editura Centrului Tehnic – Editorial al Armatei, București, 2006;
6. Bădescu Ilie, Mihăilescu Ioan - „Geopolitică, globalizare, integrare”, Editura Mica Valahie, București 2003;
7. Brzezinski Zbigniew - „Europa Centrală și de Est în ciclonul tranziției”, Editura Diogene, 1995; - „Marea tablă de șah”, București – 2000;
8. Soros George - „Despre globalizare”, Editura Polirom, București 2002;
9. Javier Solana, *A secure Europe in a better world*, Thessaloniki European Council, June 20, 2003, la <http://www.eu.int/oresdata/EN/reports/76255.pdf>.
10. Proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa, Editura Convenția Europeană, 18 iulie 2003, art. 43.4, p. 39.

ECOLOGISMUL RADICAL ȘI ECO-TERORISMUL

Ionuț-Carol LOGOFĂTU

Abstract:

În eseu de față sunt analizate două dintre derivatele ecologismului, mai exact ecologismul radical și eco-terorismul. Textul încearcă să exemplifice elementele definitorii și diferențele dintre cele două viziuni.

Cuvinte cheie: ecologism radical, deep-ecology, social-ecologism, eco-terorism

This essay analyzes two of environmentalism/ecology derivatives, namely the radical ecology and eco-terrorism. The text seeks to exemplify the defining differences between the two visions.

Societatea modernă trece printr-o perioadă de expansiune în care sunt înglobate o sumedenie de elemente diverse ca valoare și cantitate. Din conglomeratul de factori care conturează așa numita modernitate, mediul este cel puțin ca importanță foarte vizibil în dezbateră globală. Dacă până la mijlocul secolului trecut mediul era privit ca un domeniu secundar, dată fiind dominanța industriei ca etalon al dezvoltării și emancipării omului, după anii 60, mentalitatea generală se schimbă, mediul câștigând treptat în importanță datorită problemelor semnalate ce afectau în mare măsură toate sectoarele importante ale societății. Odată cu această conștientizare a pericolului industrial se dezvoltă curente și mișcări verzi ce aveau ca scop principal protecția mediului prin diferite

mecanisme.³⁴ Așadar, aceste viziuni verzi sunt puse sub umbrela ecologismului, un curent complex ce este foarte greu de definit ideologic. „În termenii politici standard și pentru a putea distinge ecologismul de alte ideologii politice, este util să examinezi dictonul verde ce spune să mergi deasupra spectrului politic stânga-dreapta: *în apel pentru o societate ecologică, non-violentă, non-exploativă, Verzii transcend linearitatea sferei de la stânga la dreapta.*”³⁵ În linii mari, ecologismul împrumută diverse concepte și forme din alte ideologii sau mișcări ca individualismul, comunitarismul, conservat-
-orismul, liberalismul social, marxism sau anarhism. Astfel că este greu de cuantificat

³⁴ Vezi conceptul de sustenabilitate și dezvoltare durabilă

³⁵ Dobson, A., *Green Political Thought*, EcoBooks, Routledge, 4th edition, 2007

în ce măsură găsim mai mult conținut x decât conținut y sau dacă mai degrabă, ecologismul este mai de stânga decât de dreapta.³⁶ Prin urmare, din mixtura aceasta au fost generate mai multe tipuri de *ecologisme*, din care voi extrage forma cea mai extremă și voi analiza cum și din ce cauză a evoluat către un radicalism exacerbant, căutând în același timp elemente de fundamentalism care generează acțiuni de tip terorist. Într-o primă etapă de analiză voi urmări trasa istoric-ideologică din care ecologismul radical se naște. Cele mai îndepărtate rude ale ecologismului radical sunt *social-ecologismul* și *ecologismul profund* pe care în continuare îl voi numi cu terminologia originală de *deep ecology*. Termenul de *deep ecology* a fost folosit pentru prima dată de filosoful norvegian Arne Naess pentru a-l distinge de environmentalism-ul „superficial” și tehnocratic care se axează pe direcția antropocentrismului, unde omul este central în ecuație, iar natura este instrumentală și supusă dominației naturale a omului. În viziunea *deep ecology* ecuația este diferită, folosindu-se de conceptul de biocentrism omul nu mai este separat de mediu, elementele ce

formează ecosistemul sunt văzute ca un întreg nu ca părți izolate (viziune holistă), sunt interdependente și interconectate într-o rețea unde totul are o valoare intrinsecă.³⁷ *Social-ecologismul* completează în mare măsură *ecologia profundă* prin analiza pe care o face asupra pattern-urilor de organizare socială ca patriarhatul, capitalismul, imperialismul, ce sunt văzute ca probleme centrale în criza ecologică. Alături de eco-feminism, *social-ecologismul* pune problema exploatării naturii în legătură cu exploatarea altor oameni în variate forme ierarhice, militaristice, capitaliste sau industrialiste. Ei spun că transformarea socială nu duce doar către o schimbare de conștiință, ci necesită restructurări radicale a sistemelor socio-economice.³⁸ Ecologismul radical a fost generat în mare parte din cele două curente ecologice, iar acesta nu achează unei poziții ideologice fixe fiind mai degrabă un mod de viață prin gândire și practică. Acesta mai poate fi definit prin metodele de rezistență asupra industrialismului socio-economic dar și prin propunerile de modificări necesare creării unui parteneriat între toți membrii lumii naturale, parteneriat definit prin

³⁶ Vezi Freedan.M., *Ideologies and Political Theory: A Conceptual Approach*, 1998. Fac referire la analiza lui Michael Freedan asupra multiplelor forme de ecologism.

³⁷ EcoDharma, Radical ecology, <http://www.ecodharma.com/articles-influences-audio/radical-ecology>

³⁸ Idem

forme sociale și economice noi, procese orientate către rezolvări științifice și o spiritualitate revitalizată. Promovează agricultura ecologică, acțiunea directă și conservarea ecologică. Până a trece la următoarea etapă, țin să fac următoarea precizare. Termenul de radical/radicalism este problematic în sensul că de multe ori este perceput confuz, atribuindu-se în mai toate cazurile însușiri negative. De aceea disting două forme de radicalism, pe care le pot numi *soft-radicalism* și *strong-radicalism*.

Etimologic vorbind, radicalismul este ca adjectiv definit ca „de bază, fundamental, esențial” și adverbial cu sensul de schimbări „din temelie, acțiuni hotărâtoare; schimbări fundamentale.” Așadar *soft-radicalismul* este tipic ecologismului radical care propune schimbări fundamentale prin mișcări rezistive, proteste, nesupunere civică. Ecologistul *soft-radical* poate fi reprezentat ca un individ ce recurge la un mod de viață atipic, tradițional (chiar primitiv) și orientat către mediu și folosește metode de protest non-violente care nu afectează viața altor indivizi. Ecologistul *strong-radical* poate fi reprezentat de acțiuni violente directe ce afectează viețile unor alți indivizi.

Dezambiguizarea este necesară deoarece sunt diferențe de nuanță în înțelegerea termenului de radical, iar acest lucru este necesar pentru continuarea analizei. Mai departe, voi continua cu descrierea ecoterrorismului (forma cea mai exacerbată a radicalismului ecologic).

Termenul de *terorist ecologic* sau *eco-terorist*, se referă la acei indivizi care independent și/sau în asociere cu alții se angajează în acte de violență și de obicei folosesc tactici asociate terorismului pentru a-și promova agenda socio-politică care țintește protecția mediului și/sau a animalelor. Mișcarea eco-teroristă este puternic descentralizată la nivel transnațional sub forma unei legături de tip rețea, condusă de un construct ideologic comun ce oferă justificări filozofice și morale pentru actele de violență.³⁹ Ideologic, eco-terorismul nu are o platformă singulară și articulată. Mai degrabă, indivizii care se angajează în activități ilegale și violente în numele protecției mediului și al animalelor sunt motivați de filozofii sau metode pre-existente destinate protecției mediului și al animalelor.⁴⁰ Eco-teroriștii folosesc aceleași baze și concepte ca biocentrism, deep

³⁹ Raportul declasificat- Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States ,7 mai 2008

⁴⁰ Ibidem, p.3

ecology, egalitarianism biosferic și anti-individualism ca și radicalii soft, dar spre deosebire de aceștia ei recurg la metode violente. Aceștia consideră că metodele tradiționale de protecție a mediului nu sunt eficiente și vor o restabilire a ordinii (întoarcerea la o societate cvasi-preindustrială și abolirea tuturor formelor economice, sociale și politice definite de civilizația modernă) prin recurgerea la metode drastice și violente pentru a elimina inamicul, care este compus din capitalism, industrialism și alte elemente care atacă și distrug natura. Cea mai importantă grupare eco-teroristă este Frontul Eliberării Pământului afiliată Frontului Eliberării Animalelor. Cele două grupări sunt cele mai active dintre toate cele existente mai ales în interiorul Statelor Unite ale Americii unde sunt urmărite îndeaproape de FBI, CIA și alte organe de ordine. Frontul Eliberării Animalelor a fost creat în Anglia în anul 1976 aproape simultan cu apariția organizațiilor environmentaliste mainstream ca *Sea Shepards Conservation Society* sau *Green Peace*. Organizația are ca principal obiectiv problemele legate de drepturile animalelor. Organizația a migrat către SUA în anii 80 și este activă în aproximativ 20 de țări. Cercetările au arătat că FEA se

bazează în SUA pe un nucleu de 100 de membrii hard-core. Cea de-a doua organizație, Frontul Eliberării Pământului a fost fondat în Anglia în 1990, și la fel ca FEA a migrat mai apoi în Statele Unite. La fel ca FEA, FEP a apărut ca derivat al unei alte organizații environmentaliste, *Earth First*, care a abandonat activitățile ilegale și violente în 1992 îndreptându-se către mainstream. Prima activitate violentă a FEP în SUA datează din anul 1996, atunci când membrii acesteia au incendiat un Camion al Serviciului Forestier al SUA.⁴¹ De atunci atacurile au fost variate în funcție de context: acțiuni de boicot, vandalism, furt, atacuri cibernetice, incendieri și atacuri cu bombe asupra unor situri industriale creând pagube de milioane de dolari. Aceste organizații sunt foarte bine structurate și cooperează, obținând finanțare chiar din rândul adeptilor mainstream.

Un moment important ce a influențat percepția asupra eco-militanților este momentul 9/11. Conform lui Lawarance Buell, atacurile 9/11 au ridicat nivelul de eco-paranoie publică, mai ales la nivelul spectrului politic, motivele fiind legitimate de Actul Patriotic

⁴¹ Raportul declasificat- Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States, 7 mai 2008, p.2

inițiat la acel moment de G.W. Bush.⁴² Din acel moment Statele Unite au inițiat proceduri de prevenire și combatere a acțiunilor de terorism. De mai bine de o decadă F.B.I.-ul a definit terorismul în general fără a face deosebiri între acțiunile teroriste, folosindu-se de un pattern asemănător de depistare. În cazul Eco-terorismului, F.B.I.-ul a inițiat operațiuni complexe de cercetare, infiltrare și prindere a eco-extremiștilor.⁴³¹⁰

Pe lângă acțiunile forțelor de ordine, Guvernul american a dus o campanie detaliată de informare cu privire la principalele grupuri cu activități eco-teroriste. Conform statisticilor aceștia estimează aproximativ 1.100 de cazuri de terorism și peste 110 milioane de \$ daune aduse.⁴⁴ De asemenea, de precizat este faptul că toate acțiunile eco-teroriste sunt lipsite de victime umane. În textul său, Buell punctează faptul că eco-fobia creată după 9/11 a generat o instituționalizare a eco-terorii. Din cauza confuziei discursurilor militanților FEP, FEA, care deseori propovăduiau un viitor

revoluționar („...scânteia se va transforma în flammă”), societatea americană a perceput și catalogat această mișcare ca fiind potențial criminală.⁴⁵ Totodată, dacă ar fi să punctez aspecte comune cu alte mișcări teroriste, pot în special sesiza din cercetările oficiale, tactici comune ca procurarea de armament, structura paramilitară și acțiunile de gherilă. Urmele fundamentalismului ce apar în eco-terorism sunt la fel de puternice ca cele din mișcările teroriste talibane, arabe, sau naționaliste deoarece chiar dacă acțiunile eco-teroriștilor sunt lipsite de victime umane, găsim corespondențe în ceea ce privește mesajul, deoarece ele oferă explicații morale fundamentate filozofic metodelor violente folosite de aceștia; iar cea mai importantă analogie pe care o pot face este cea a crezului misionar, idealul ca scop și atingerea lui prin orice fel de mijloace. Eco-terorismul ca orice formă de extremism a stigmatizat din păcate. Ecologismul ca și mișcare suferă, se află într-o continuă luptă pentru a se dezice de această grupare deoarece față de alte doctrine sau ideologii politice, din cauza unei lipse de ideologizare articulată, confuzia apare foarte repede, iar diferențele de nuanță, de multe ori sunt

⁴² Buell, Lawrence, What is called ecoterrorism. *Gamma: Journal of Theory and Criticism* 16, 2009, p.157

⁴³ Conform raportului declasificat al F.B.I. - Tactics Used by Eco-Terrorists to Detect and Thwart Law Enforcement Operations, 15 aprilie 2004,

⁴⁴ Conform, Eco-Terrorism Specifically Examining The Earth Liberation Front and The Animal Liberation Front, 18 mai 2005, p.1

⁴⁵ Craig Rosenbraugh este un lider al FEP

greu de sesizat, eco-militanții pașnici
putând fi foarte ușor confundați cu cei
care recurg la metode violente.

Bibliografie

1. Buell, Lawrence, What is called ecoterrorism. *Gamma: Journal of Theory and Criticism* 16, 2009
2. Dobson, A., *Green Political Thought*, EcoBooks, Routledge, 4th edition, 2007

EcoDharma, Radical ecology,
<http://www.ecodharma.com/articles-influences-audio/radical-ecology> 10.01.2015
3. Freedan, M., *Ideologies and Political Theory: A Conceptual Approach*, 1998.
4. Raport declassificat al F.B.I. - Tactics Used by Eco-Terrorists to Detect and Thwart Law Enforcement Operations, 15 aprilie 2004 valabil la <http://w1storage.net/file/fbi-ecoterrorism-tactics-2004.pdf> 05.06.2014 ora 11.01.2015
5. Raportul declassificat- Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States ,7 mai 2008

Raportul declassificat- Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States,7 mai 2008 valabil la <http://cryptocomb.org/Eco-Terrorism-FOUO.pdf> - 11.01.2015
6. S. Hrg. 109-947, *Eco-Terrorism Specifically Examining The Earth Liberation Front and The Animal Liberation Front*, U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE WASHINGTON, 18 mai 2005

CINE ESTE SNOWDEN?

Elena RĂDULESCU

Abstract:

Atentatele din Madrid, Londra și Boston sunt doar trei exemple, dar probabil cele cu cel mai mare impact social al atacurilor teroriste în care rolul principal a fost jucat de internet. Combaterea radicalizării on-line este provocarea cea mai dificilă (imediat după evenimentele 9/11) cu care serviciile de securitate din întreaga lume s-au confruntat în lupta lor împotriva terorismului. Într-un moment în care numărul de site-uri de propagandă, forumuri, materiale și fanatici a fost în creștere în mediul virtual, Edward Snowden a decis să dezvăluie modul în care Guvernul Statelor Unite încalcă intimitatea a milioane de cetățeni, din America și din străinătate.

Cuvinte cheie: Snowden, terorism, informații

The Madrid, London and Boston bombings are only three examples, but probably the ones with the highest social impact, of the terrorist attacks where the leading role was played by the internet. Countering online radicalization is the most arduous challenge, since the 9/11 events, that security services around the world have faced in their fight against terrorism. At a time when the number of propaganda sites, forums, materials and zealots was increasing in the virtual environment, Edward Snowden decided to reveal how the United States Government was violating the privacy of millions of citizens, from America and abroad.

Edward Snowden, un tânăr american de 31 de ani, „geniu al computerelor”, contractor al agențiilor guvernamentale CIA, ulterior NSA, este considerat eroul anului 2013. Într-o lume post 9/11, în care măsurile de securitate au devenit tot mai drastice în spațiul occidental și în care se vehicula printre cetățeni că dreptul la intimitate este adesea încălcat de guvernele țărilor de apartenență, apare Snowden și confirmă suspiciunea majorității: Guvernul Statelor Unite, prin Agenția Națională de Securitate, interceptează convorbirile telefonice și din mediul online ale tuturor cetățenilor, interceptări care se întindeau chiar și în afară granițelor SUA.

Cum ar putea să nu fie credibil și ridicat la rang de erou acest tânăr blond, cu trăsături blajine, care încă mai păstrează aerul ingenuu, specific adolescentin, și care spune întregii lumi tocmai ceea ce ea vrea să audă?

Toată această dezvăluire are loc în contextul în care imaginea Statelor Unite, la nivel mondial, aceea de „Jandarm universal”, nu mai este tocmai îndrăgită, încă de la cele două invazii din Afghanistan și Irak, în urmă cărora, SUA au început să fie percepute în mentalul colectiv că un agresor.

Sunt două planuri contextuale care au o strânsă legătură cu dezvăluirea Snowden: primul, cel menționat anterior, asupra căruia este orientat reflectorul gigant al spațiului public, apoi, cel de-al doilea, mai obscur, mai puțin adus în atenția publicului larg, cel al fenomenului radicalizării online, fenomen ce a cunoscut o amploare angoasantă în ultimii ani. Asasinarea liderului Osama bin Laden a reprezentat un moment-cheie pentru al Qaeda, dar și pentru grupările teroriste afiliate și mai ales pentru Statul Islamic al Irak și Levant, actual Statul Islamic, fosta ramură Al Qaeda. De la acest moment, atenția liderilor extremiști s-a reorientat, de la crearea unui lider unic, la propagarea fenomenului radicalizării în spațiul virtual. Avantajele pe care le oferă internetul sunt multiple. Spațiul online se transformă într-o „camera cu ecou”, unde indivizii cu o ideologie și idei comune și le împărtășesc, și le susțin reciproc și primesc un feedback pozitiv, fapt ce sporește determinarea noilor adepți.

De asemenea, internetul accelerează procesul radicalizării: dacă la o școală coranică adepții sunt limitați spațio-temporal, pe internet acest factor dispare, iar informația se răspândește mult mai rapid, în zone geografice variate, fiind

accesibilă unui număr extrem de mare de adepți și noi recruți. Un alt avantaj pe care îl oferă internetul este acela că permite radicalizarea fără necesitatea de contact fizic, ceea ce duce la atragerea persoanelor timide, cu o personalitate deficitară și, deci, vulnerabile și expuse la tehnicile de manipulare utilizate de lideri.

Un număr alarmant de mare al atacurilor teroriste, eșuate sau nu, care au urmat celor de la 9/11, au în componentă lor, ca factor determinant, internetul, fie că este vorba despre procese de autoradicalizare care se derulează exclusiv online, fie că este vorba despre propagarea informațiilor despre fabricarea bombelor artizanale.

În 2007, gen.bg. John Custer, șeful departamentului de intelligence al armatei, responsabil pe Irak și Afghanistan, face următoarea declarație: „Văd tineri de 16, 17 ani, care au fost îndoctrinați pe internet și apar pe câmpul de luptă. Îi capturăm și ucidem zi de zi în Irak și Afghanistan.” Atentatele de la 11 martie 2004, din Madrid, îi au ca autori pe membrii unor celule de extremiști islamici de pe teritoriul Spaniei, care au fost radicalizați online, după cum a afirmat judecătorul Juan del Olmo în sentința de condamnare a actelor. Hussain Osman,

unul dintre atacatorii de la 21 iulie 2005, Londra și Arid Uka, tânărul kosovar de 21 de ani care a împușcat mortal, în 2010, doi piloți, în aeroportul din Frankfurt, au mărturisit, în timpul proceselor, că radicalizarea lor s-a produs în spațiul virtual, sub influență materialelor de propagandă promovate de liderii extremiști.

Alte câteva cazuri răsunătoare de autoradicalizare online sunt cel al nigerianului Omar Faruk Abdulmutallab, care a încercat să detoneze un IED la bordul unui avion cu ruta Amsterdam Detroit (operațiune al cărei „creier” a fost Anwar al Aulaki, supranumit „Osama bin Laden al internetului”), cel al Roshonarei Choudry, care l-a înjunghiat în 2010 pe parlamentarul britanic Stephen Timms, cel al lui Emerson Begolly, un american de 24 de ani, arestat în 2011 pentru promovarea online a atacurilor asupra americanilor militari și civili, sau cel al soților Mohammed și Shasta Khan, care au plănuit atacuri cu bombă asupra unor ținte evreiești din Manchester, în 2012, ambii inspirați de revista online „Inspire”, coordonată de Anwar al Aulaki.

Cel mai sângeros act de terorism de pe teritoriul american de la 9/11, cel de la Boston din 2013, i-a avut ca autori pe frații

Tamerlan și Dzhokhar Tsarnaev, ambii autoradicalizați după ce au urmărit predicile online ale lui al Aulaki, cei doi având, de asemenea, o activitate intensă pe rețeaua de socializare Twitter.

Cele expuse anterior nu reprezintă decât vârful iceberg-ului, care este radicalizarea online. Mai mult decât atât, specialiștii în intelligence și combaterea terorismului, care aveau ca scop destructurarea celulelor teroriste active în mediul online, se confruntau cu o nouă problemă: în momentul în care închideau un site jihadist, alte câteva sute apăreau în locul lui.

În acest context, serviciile de informații din lumea occidentală, mai cu seama cele americane, se confruntau cu o nouă provocare: aceea de a apela subliminal la liberul arbitru al potențialilor noi recruți, determinându-i să refuze și să se distanțeze de aderarea la propagandă jihadistă din mediul online.

Cum ar fi putut SUA să pună în act o astfel de strategie?

Un joc operativ, prin care un angajat al serviciilor de informații americane, decide să pună punct, printr-un act de eroism în slujba adevărului, nedreptăților pe care guvernul american le comite încălcând dreptul fundamental la

intimitate, ar putea fi unul dintre răspunsuri. Cu atât mai mult cu cât, pe forumurile jihadiste, încă din 2011, începuse să circule zvonul că CIA monitorizează activitatea membrilor acestor forumuri. Astfel, Snowden confirmă teamă pe care mulți dintre ei o manifestau, efectul dorit fiind, probabil, accentuarea inhibiției în a se desfășura liber și deschis în spațiul online.

În interviul pe care fostul angajat NSA l-a oferit publicației The Guardian, în prim plan, informează publicul despre faptul că serviciile de informații ale SUA interceptează convorbirile și monitorizează activitatea online atât a milioane de cetățeni americani, cât și pe ale celor care se află în afară granițelor americane. Într-un plan secund, cu un impact considerabil asupra psihicului audienței, Snowden lasă să transpară frică imensă pe care o dezvoltă față de eventualitatea în care va fi prins: „Voi trăi cu frică de a fi prins de către agențiile guvernamentale, pentru tot restul vieții”.

În acest context, subliniază că sunt agenții atât de puternice încât „nimeni nu li se poate împotrivi”: „Dacă vor să te prindă, te vor prinde la timp”. Prin defectarea sa, Snowden capătă imaginea de adversar al guvernului american, ceea ce îi va

determina pe extremiștii islamiști să se identifice, la un nivel subliminal, cu el, și, implicit, pe fondul identificării, vor prelua și teamă pe care acesta le-o inoculează. Este cunoscut faptul că un psihic dominat de teamă este mult mai receptiv la manipulare, iar pe acest fundament, Snowden transmite că „Dacă vor să te prindă, te vor prinde la timp”.

De asemenea, Edward Snowden dezvăluie existența programelor PRISM și Boundless Informant. Chiar și denumirea celui din urmă, „informator fără granițe” în traducere liberă, induce ideea omnipotenței autorităților americane în ceea ce privește monitorizarea convorbirilor la un nivel global.

La această etapă a dezvăluirilor, este inclus în scenă guvernul Marii Britanii (prin unitatea specializată în SIGINT), probabil a două țară, după SUA, care se confruntă cu problema propagandei online, despre care The Guardian afirmă că avea acces la datele utilizatorilor Google, Yahoo, Twitter, Facebook, prin programul PRISM. Astfel, sunt atinse, concomitent, două scopuri: recunoașterea existenței programului PRISM și adăugarea guvernului britanic pe lista celor care își spionează cetățenii. În timp ce publicația The Guardian oferea această

informație, președintele Barak Obama admitea, și el, existența celor două programe, susținând că ele sunt supravegheate de Congres și adăugând că este imposibil să asiguri securitatea și în același timp să păstrezi integritatea dreptului la intimitate. Prin această declarație, Obama, nu face altceva decât să confirme și să mărească dezvăluirile „defectorului”.

Firește, se nasc două întrebări absolut pertinente: dacă serviciile de informații americane au capacitatea de a spiona pe oricine, oricând, nu au putut anticipa pașii propriului angajat? Și cea de-a doua întrebare: dacă întradevăr a fost vorba despre o dezvăluire necontrolată de informații sensibile, care, odată apărute în spațiul public, ar fi pus în pericol activitatea serviciilor, de ce nu s-a observat măcar o vagă tentativă de a contesta veridicitatea dezvăluirilor? Nu ar fi fost tocmai imposibil să se insinueze că acțiunea Snowden a fost o intoxicație a unor servicii adverse, sau să se pună în discuție capacitatea de discernământ a autorului, sau chiar să se afirme că este vorba despre o vendetta personală a unui angajat care s-a simțit discriminat la locul de muncă.

În urmă refuzului unui număr de țări de a-i acorda azil politic, Snowden ajunge în Rusia, inamicul istoric al Statelor Unite, la 23 iunie 2013. Primește azil pentru un an, la 1 august, pentru că, ulterior, să primească permis de ședere pe următorii 3 ani. Avocatul pe care l-a ales Snowden spre a-l reprezenta în relația cu autoritățile ruse este Anatoly Kucherena, care face parte din consiliul public de control al activității FSB. Criticii susțin, însă, că avocatul este doar un agent al serviciilor, cu misiunea de a indentifica oponenții regimului, membrii acestui consilii fiind avizați de către directorul FSB. De asemenea, despre Kucherena, se spune că este un apropiat al președintelui Vladimir Puțin , pe care l-a susținut deschis în campania electorală. Este, oare, posibil că Snowden să fi lăsat alegerea avocatului sau sub legea hazardului, sau acesta a fost ales înainte să ajungă în Rusia, și chiar la Hong Kong? Poziția președintelui Puțin a fost una care a stârnit amuzamentul audienței de la conferință de presă pe care a susținut-o pentru a face precizări în legătură cu solicitarea președintelui Obama, de a-l extrăda pe Snowden. Acesta a afirmat că „Rusia nu este o țară care să extrădeze militanți pentru drepturile omului”, adăugând că Snowden a ajuns pe teritoriul Rusiei din

cauza lipsei de profesionalism dovedită de autoritățile americane, care „au speriat pe toată lumea”, și, astfel, alte țări s-au văzut obligate să respingă cererile de azil. Cancelarul Germaniei, Angela Merkel și președintele Francez, Francois Hollande, s-au numărat printre numele de pe lista cu cetățeni monitorizați de către NSĂ. Reacțiile celor doi s-au rezumat la declarații dezaprobatore față de guvernul SUA și la ultimatumuri lansate către acesta, în vederea obținerii unei promisiuni că un astfel de incident nu se va mai repeta. În plan concret, nicio acțiune nu a fost întreprinsă, iar Statele Unite nu au suportat nicio consecință. Această lipsa de reacție ar putea semnala un acord tacit existent între Uninunea Europeană și SUA, care să păstreze veridicitatea poveștii Snowden printr-un joc de rol menit a-i certifica dezvăluirile.

Concluzia pe care această situație ipotetică, în care Edward Snowden este protagonistul unui scenariu scris în studiourile NSĂ, o lasă în urmă să, este aceea că, pentru prima dată, poate, în istorie, Statele Unite, Uninunea Europeană și Rusia și-au unit forțele și resursele pentru a lupta împotriva unui adversar comun: terorismul.

Bibliografie

- <http://thediplomat.com/2013/08/why-did-putin-grant-edward-snowden-asylum-revenge/> 11.01.2015

Criterii de redactare a articolului în revista „Diplomacy & Intelligence”

Articolul trebuie să pornească de la o *ipoteză sau întrebare de cercetare* în cadrul domeniului disciplinar al științelor sociale, politice, economice, a relațiilor internaționale și de securitate și/sau să urmărească tematici relevante pentru societatea internațională și românească contemporană. Articolul trebuie să ofere *contribuții originale de cercetare empirică și/sau teoretică*.

Criterii formale

Articolul trebuie să respecte următoarele criterii formale:

- 3 -7 pagini
- Font Palatina Linotype cu caracter de 12, cu diacritice
- Spațiere la 1,5 rânduri
- Indent 2 dreapta/stânga

Structura articolului:

- Numele și Prenumele autorului (o scurtă biografie – 2-3 rânduri)
- Abstract – 5-10 rânduri – Română și Engleză/Franceză
- Cuvinte cheie
- Corpul articolului
- Concluzii

Reguli de citare: Citare în text

- *Volum de autor*

(Mandelbaum 2002, p.23) sau pentru mai multe pagini – (Mandelbaum 2002, pp.23-25)

La Bibliografie se citează astfel

- Mandelbaum, Michael 2002. *The ideas that conquered the world: Peace, democracy, and free markets in the twenty-first century*. New York: Public Affairs.
- *Articol în jurnal academic*

Citare în text (Lipson 1991, p.32)

Bibliografie

Lipson, Charles 1991. Why are some international agreements informal? *International organization*, 45, 495–538.

- *Capitol în volum colectiv*

Citare în text

(Keohane 1983)

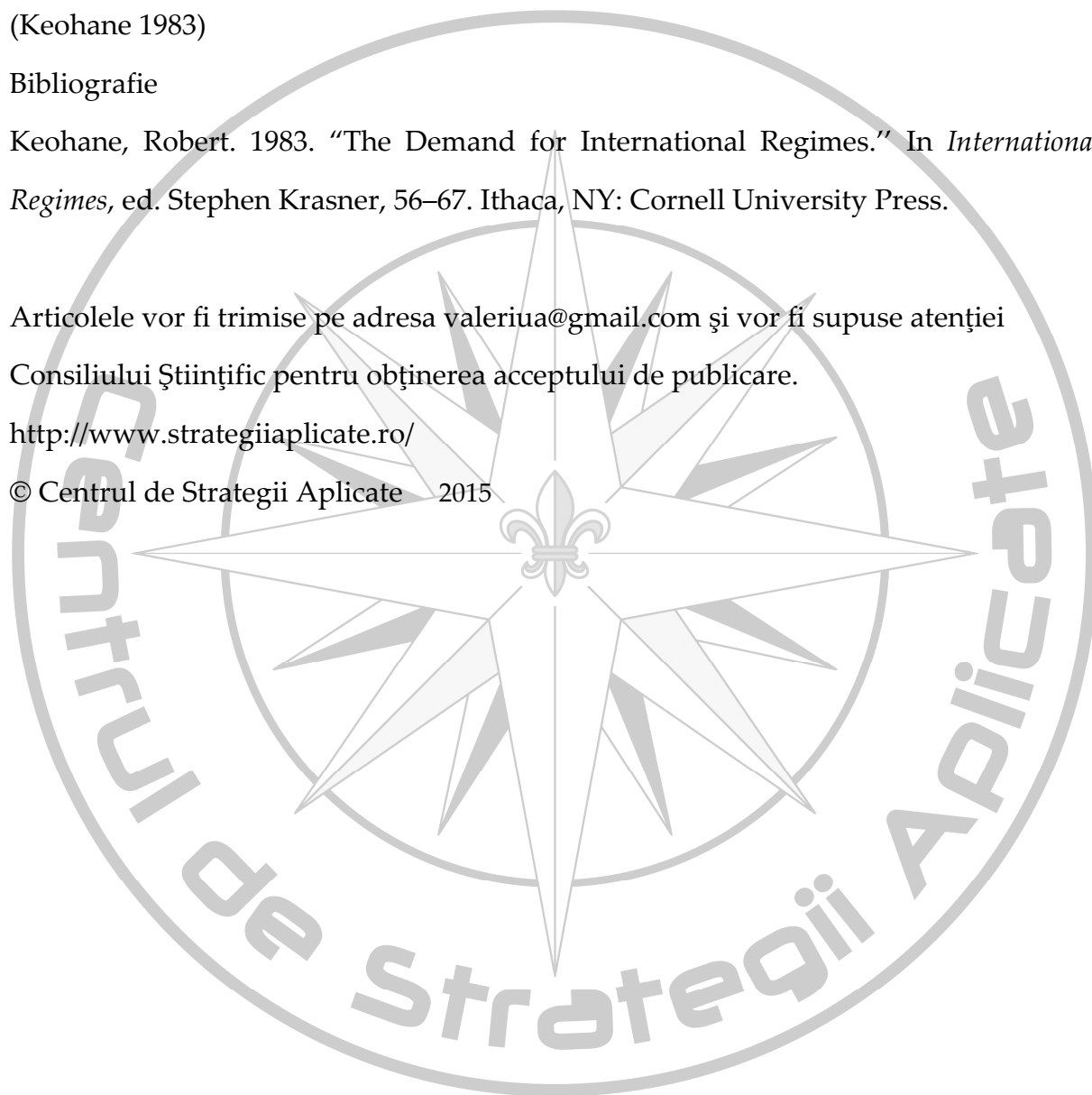
Bibliografie

Keohane, Robert. 1983. "The Demand for International Regimes." In *International Regimes*, ed. Stephen Krasner, 56–67. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Articolele vor fi trimise pe adresa valeriua@gmail.com și vor fi supuse atenției Consiliului Științific pentru obținerea acceptului de publicare.

<http://www.strategiiaplicate.ro/>

© Centrul de Strategii Aplicate 2015

CURSURI INTENSIVE

23-26 martie 2015

Intelligence și securitate națională

- 23 MARTIE** Impactul amenințărilor cibernetice asupra securității naționale a României
GABRIEL MAZILU, director adjunct al Centrului Național CYBERINT
- 24 MARTIE** Strategic intelligence
Lect.univ.dr. MIHAI MARCOCI, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”
- 25 MARTIE** Serviciile de informații – situația internațională actuală. Controlul parlamentar asupra serviciilor de informații
Director SRI 1997 – 2000, COSTIN GEORGESCU & Președintele Comisiei SRI a Camerei Deputaților și Senatului, GEORGIAN POP
- 26 MARTIE** Activități informative și forme de acoperire. Managementul pregătirii personalului în cazul agresiunilor informaționale.
Expertul în securitate și intelligence GHEORGHE BĂLOI, Secretar General Asociația Română de Politică Externă & Lect. IONUȚ RITEȘ

Cost cursuri: 500 RON

(pentru elevi, studenți, masteranzi
și doctoranzi: 350 RON)

Luni-Joi: 17.00-20.00

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE POLITICĂ EXTERNĂ
ROMANIAN ASSOCIATION OF FOREIGN POLICY
ASSOCIATION ROUMAINE DE POLITIQUE ETRANGERE

Cursurile se vor desfășura la CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI
din Bd. Octavian Goga nr. 2, Sector 3, București, Amfiteatrul Albastru (intrarea E, mezanin)
Coordonator proiect: VALERIU ANTONOVICI
Înscrierile se fac prin transmiterea unui e-mail cu datele candidaților la valeriuu@gmail.com.

Info: 0726.186.911

www.strategiiaplicate.ro

BUSINESS & COMPETITIVE INTELLIGENCE

27 - 30 aprilie 2015, Timișoara

■ **27 Aprilie - Tehnici informaționale specifice informației economice.
Strategic intelligence.**

Lect. univ. dr. Mihai MARCOCI, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

■ **28 Aprilie - Managementul informației economice. Securitate economico-financiară.**

Lect. univ. dr. Mihai MARCOCI, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

■ **29 Aprilie - Gestionarea optimă a driverelor de creștere și diferențiere.
Influență și poziționare pe piață.**

Speaker, trainer, coach, expert în business intelligence, Diana VITAN

■ **30 Aprilie - Spionaj și contraspionaj cybernetic. Protecția datelor în format electronic.
Securitate industrială. Protecția persoanelor și datelor confidențiale.**

Expertul în securitate cybernetică Dr. Ionuț DRĂGOI & Lect. Ionuț RITEȘ

Înscrierile se fac prin transmiterea unui e-mail cu datele de contact ale cursanților la valeriua@gmail.com
(nume/prenume/inițiala tatălui, date de contact, student/angajat)

Coordonator proiect: **Valeriu Antonovici** tel.: 0726.186.911

Cost cursuri: 500 RON

Pentru studenți: **300 RON**

Program cursuri:

Luni - Joi, orele: 17.00-20.00

Cursurile se vor ține în Amfiteatrul A01
Universitatea de Vest din Timișoara

